

ELOFIZETÉS.

HELYBEN ÉS VIDEKEN:

Egy évre ... 36 kor.
Fél évre ... 18 kor.
Egy negyed évre 9 kor.
Egy óra ... 3 kor.

Nyilttári közlemények
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 37.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József (Kherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Kedd, április 24.

Győzelmünk feltételei.

A mi a diplomaszervezőnek az utolsó szigorlat, az nekünk a most elkövetkező két hónap, ami még az aratásig hátra van. Nem akarjuk megrémíteni a közönséget, mert hiszen, ha akaróknak se tudnánk elérni. A magyarnép e harmadtól esztendő alatt annyi örömben uszott és oly sok gyötrelme fájdalmát szenvedte már át, hogy még a tervszerű ijesztés se rázná meg már minden érzéshez kitünően hozzáedezett idegeit. Nem kell tehát attól tartani, hogy a mi népünk idegsokkot kap annak a hallatára, hogy az eljövendő két hónap a megpróbáltatások és talán a nélkülözések súlyos korszaka lesz a magyar nemzet háborús életének. Korántsem árulunk el titkot, amikor ezt őszinte nyíltsággal tárjuk a nép elé, mert hiszen az ország közéletét intező férfiak éppen a napokban adták tudtul, hogy a lisztadagokat még jobban csökkenteni kell, mert csak a meglévő készletek helyes beosztása biztosíthatja számunkra a végső gazdasági sikert.

Gazdasági sikerről beszélünk, mert maga az elbizakodott entente sem meri mással kecségtetni félrevezetett népeit, mint hogy közgazdasági okokból fogjuk mi elveszteni ezt a háborút. Olyan vakmerőséget, hogy katonailag fölényben vannak velünk szemben, már a hazugságok és ámitások művészei sem állítanak és csupán a gyomrunkra építik végső sikerüket.

Az bizonyos, hogy a gyomor nagy ur, mert annak a parancsát mindnyájan szolgálatkészen teljesítjük, akkor, ha egyáltalán nincs mivel elhallgattatni a morgását. Az éhezõ ember veszedelmes önmagára és a környezetére. Amde nálunk nem lehet éhezéstről beszélni, csupán azt kérjük tőlünk sorsunk intézői, hogy a meglévő élelmiszerünkkel takarékosan bánjunk; közülünk senkise felejtse el, hogy már azzal is áldozott a haza háborús oltárán, ha lefokozza igényeit és mérsékli táplálkozási vágyait. A most kezdődő két hónap az a polgári lakosságnak, ami a fronton a téli háború. Jelenti: a fájdalmak, talán a nélkülözések, a várakozások nehéz óráit, amelyek elszenvedéséhez azonban erőt ad az a felemelő tudat, hogy nem tart sokáig és utána a csillogóan megfestett remények buja beteljesülése kárpótol bennünket. Mindnyájan tudjuk, hogy az elmúlt esztendőben rossz termésünk volt s azért vált hűtlenné hozzánk ez a drága, kedves, szerelmetes örök ba-

rátunk, a magyar föld. A mai rossz időjárás — úgy mondják a hozzáértők — még nem ártott a vetésnek és joggal remélhetjük, hogy a magyar föld ez évben a régi hűséggel ontja nekünk áldását. Még csak két hóna-

pig várjunk, türrünk, reméljük és akkor megmutathatjuk majd éhhalálra ítélő ellenségeinknek, hogy nemcsak a kardunkkal tudunk harcolni és győzni, hanem — a gyomrunkkal is. (=)

Uj offenzívát kezdtek az angolok.

— Richthofen báró 46-ik légi győzelme. —

Berlin, április 23. (Hivatalos.) A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati haretér:

Ezprecht bajor trónörökös hadcsoportja:

A tüzéségi harc Loos és Arras—Crombra-i vasut mellett tegnap is tartott. Lenstől északnyugatra angol rohamcsapatok 500 méter szélességben benyomultak legelől levő árunkba. Ezeket ellentámadásunkkal visszavertük. A tüzelés az éjszakán át is erős maradt. Ma reggel pergőtűz után széles arcvonalon megkezdődtek a gyalogsági harcok.

A német trónörökös hadcsoportja:

Délelőtt csak Soissonstól északkeletre fokozódott a tüztövékenység. Délutántól kezdve az Aisne mentén és a Champagneban a tüzéségek ismét növekvő hevességgel támadtak egymásra. A Chemin des Dames hegyháton kézigránát harcok zajlottak le. Ville au Boistól északnyugatra a franciák egy erős támadása súlyos veszteségükkel összeomlott. Prosnes és a Suipe mélyedés közt történt előretörések az ellenségre nézve semmiféle előnnyel sem jártak. A Mont Haut-on, Moronvillerstől géllyugatra és a franciák állásába benyomulásunk alkalmával St. Marie a Pytól délre több mint 50 foglyot ejtettünk.

Albrecht württembergi herceg vezértábornagy hadcsoportja.

Nincs ujság. Repülõink lövéseikkel négy ellenséges kötött léggömböt fölguyítottak és légi harcokban 11 repülőgépet szedtek le. Richthofen báró százados 46-odszor, Volf hadnagy 20-adszor maradt győztes. Richthofen báró vadász különtménye tegnapig 100 ellenséges repülőgépet lőtt le.

Keleti haretér:

Az orosz tüzéség vonalainkat több ízben élénk tűz alatt tartotta, amelyet erőteljesen viszonzottunk. Román repülők bombákat dobtak Lida környékére, amelyet Molodeans és Türez ellen (Minkstól északnyugatra, illetőleg délnyugatra) intézett légi támadással toroltunk meg.

Macedóniai haretér:

A Vardar keleti partján és a Doiran tótól délnyugatra heves ágyutüz, amelyet csak a Doiran tónál követett egy angol támadás. Ezt a bolgár csapatok visszaverték. A harcba a levegőből egyik repülőrajunk is beavatkozott. Ludendorff, első főszállásmester. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Genf. Párisi jelentések szerint Franciaországba a nyugati offenzívát véglegesen megghiusultnak látják, politikai körökben általános a kiábrándulás már csak azért is, mert a harc rettenetes véráldozatokba került. Nivelle generáliszi-mus állása megrendült.

Zürich. A svájci lapok jelentik, hogy a párisi sajtó a nagy nyugati offenzíva eddigi eredményeiről úgy ítélkezik, hogy a német front áttörésének terve aligha fog megvalósulni.

Basel. Az angol katonai kritikusok közlik, hogy az angolok és franciák tüzéségének tulereje az offenzíva első szakaszán huszszoros volt.

Genf. A Journal de Debats a következőket írja: Az a közöny, amelyet Olaszország a nagy offenzívával szemben tanusít, Franciaországban fájdalmas érzéseket váltott ki. Remél-

hető, hogy az entente-nak utolsó értekezlete erre a körülményre vezető vissza.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelentése: Az arrasi haretéren ma új angol roham támadások az angolok súlyos veszteségével eredménytelenül összeomlottak. Az Aisnenél és a Champagneben ismét erősebb tüzéségi harcok voltak. Keleten nincs esemény.

Crosz békemozgalom és osztrák politika.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Bécsből jelentik: A német nemzeti pártok szövetsége mai ülésén kimondotta, hogy a kormány politikájával szemben szabad kezet tart fenn magának. Valószínű, hogy Urban és Baerenteit miniszterek mégis ki fognak válni a kormányból. A birodalmi tanács lengyel klubja ragaszkodik Bobrinszky lemondásához, Galicia autonómiájának elhalasztása miatt. Valószínűnek látszik, hogy a Clam-Martini kormány együttesen fog lemondani és egy tisztán hivatalnok miniszterium fogja felváltani, amelynek élére Coudehouve Miksa gróf, Csehország jelenlegi helytartóját szemelték ki. Ennek a kormánynak első dolga lesz a fizetnegyedik paragrafus alapján több javaslat előterjesztése, Csehország területi beosztása, a mandátumok meghosszabbítása és a költségvetés életbeléptetése és ha mindezeket elvégezték, a hivatalnok kormányt egy új kormány fogja felváltani, amelynek élére minden valószínűség szerint Körber kerülne.

Bécsből jelentik: Parlamenti körökben az a hír terjedt el, hogy a Reichsrathot május 22-ére hívják egybe.

Ezzel szemben Sztérényi József volt kereskedelmiügyi államtitkár, aki tegnap este érkezett haza Bécsből, ahol Neumann Henrik egyetemi tanár hazánk fia, Európa egyik leg híresebb orv- és fülspecialistája, sikerült orv- és homloküreg-epérációt végzett rajta, munkatársunknak, aki az osztrák válság részletei felől kért felvilágosítást, a következő nyilatkozatot adta:

— Bécsi tartózkodásom alatt osztrák politikai barátaim, aktiv államférfiak és képviselők, ismételten felkerestek s révükön módomban volt a legújabb osztrák válság részleteit meg tudni. Ezen az alapon közölhetem, hogy hazai lapoknak az a híre hogy a Clam-Martini-kormány megingott, egészen téves. Clam-Martini gróf kormánya szilárdan áll, kabinetjében is teljes az összhang és ha ennek dacára a két német miniszter kénytelen lemondását benyújtani, ez csak arra vezethető vissza, hogy ők a Deutscher Verband határozataival jöttek volna ellentétbe, ha ezt nem teszik. Téves az a feltételezés, mintha az a program, amelyre belpolitikai vonatkozásban Clam-Martini kormánya vállalkozott, megdőlt volna. Ez az a vállalkozás, hogy a házszabályrevízió, a német nyelvhasználat szabályozása s a cseh-morva kerületi beosztás felettlenül keresztülvitetik. Igaz, hogy eredetileg úgy tervezték, hogy előbb oktroj, illetve császári patens útján rendezik ezeket a kérdéseket s csak azután hívják össze a Reichsrathot. Most ez, bár nem végleges még az erre vonatkozó elhatározás, mert szoros összehangolásban van az orosz békemozgalom kérdésével, némi halasztást szenved, amennyiben nem lehetetlen, hogy megpróbálkoznak parlamentin uton a kérdés rendezésével, ami azért sem egészen kilátástalan, mert a nyelvrendelet és a kerületi beosztás kérdéseinek szabályozása szorosan ama munkálatok alapján készült, amelyeket évekket ezelőtt a csehországi németek és csehek közös bizottsága dolgoztak ki és amelyekben már hajszálnyit eltérésig közeledés jött létre. Ebben akkor is a legfőbb érdeme Baerenteit dr. mostani tárca nélküli miniszternek volt, aki most is igen széleskörű tevékenységet fejtett ki ebben az irányban. Az osztrák-német pártok előreláthatólag daterálni fog-

nak a külügyi helyzet kívánta eltolódásnak, amint ez már a lemondást követett két tanácskozásokon is észrevehető volt. Mindössze egy frakció lehet, amely ellentétes álláspontot foglal el, de ez sem biztos.

— Tévedés azt hinni, hogy a válságnak a csehek és németek közötti viszonyban beállott változás lenne az oka. Szó sines róla. Clam-Martini gróf értesülésem szerint szilárdan áll eredeti álláspontja mellett és semmiféle vonatkozása a válságban cseh befolyásoknak nincs. Hangsúlyozom ismételten, hogy a helyzet kiélesedése, illetve az eredeti programnak időbeli változtatása kizárólag a békemozgalommal függ össze, semmi néven nevezendő nemzeti-ségi jellege nincs, bár voltak hangok cseh és lengyel-galiciai oldalról, amelyek az oktroj végrehajtása esetére az összes cseh és lengyel képviselők mandátumainak letevésével fenyegettek.

Az osztrák kormány egy bizonyos szélső terminusnál nem halaszthatja tovább a Reichsrath összehívását. Ez a terminus valószínűleg május folyamán esedékes, mert június derekán lejár az osztrák képviselők megbízatása s mint-hogy a Reichsrath feloszlására és új választások kiírására még gondolni sem lehet, Ausztriában is azt az expedienst fogják választani, amit mi követtünk, s amit időközben Anglia is akceptált, hogy tudniillik külön törvénnyel fogják meghosszabbítani a Reichsrath tagjainak mandátumát. Ennélfogva a Reichsrath összehívását illetőleg kényszerhelyzet előtt áll az osztrák kormány.

Ha azonban a külpolitikai vonatkozású okok megszűnnének, vagyis a békemozgalom Oroszországgal nem hozná meg a várt eredményt, akkor nincs kizárva a visszatérés az eredeti program korábbi végrehajtásának lehetőségéhez.

Annyi bizonyos, hogy az osztrák belpolitikai életre vonatkozó legfontosabb két kérdés, vagyis a német nyelv általános használatának szabályozása és a cseh-morva kerületi beosztás kérdése hamarosan végleges szabályozás alá kerül s ezzel az ottani belpolitikai helyzet alapos tisztuláson megy keresztül.

VAROS ES MEGYE.

A vármegye közgyűlése. Aradvármegye törvényhatósági bizottsága 1917. évi április hó 30-án, d. e. 9 órakor és a szükséghez képest tojytatólag a következő napokon rendes közgyűlést tart. A tárgysorozat érdekesebb pontjai: Alispáni jelentés. A világi járási főszolgabírói állás betöltése. A Bibich osztóndij alapítványnál megüresedett 3. osztóndij állomás adományozása. Somogyvármegye törvényhatóságának átirata az eladásra és haszonbérletbe kerülő birtokokra az államnak, községeknek, utbères birtokosoknak stb. elővételi jog biztosítása tb. A főispán átirata Boglányi Béla dr. ny. tornovai főszolgabírói teendőik ideiglenes ellátásával megbízása tb. U. annak átirata Kabdebó Antal dr. máriaradnai járásbeli szolgabíró, tb. főszolgabírónak magyarpécskai járási főszolgabíróvá történt helyettesítése tb. A vármegye főispánjának átirata Hanthó Jenő tornovai főszolgabírónak világi főszolgabíróvá történt helyettesítése tb. U. annak átirata Nagy Lajos teketegyarmati községi jegyzőnek kisjenői járásbeli szolgabírói helyettesítés alól történt felmentése tb. U. annak átirata Olasz Lajos tb. szolgabírónak szolgabíróvá helyettes-

sítése és szolgálattételre a kisjenői járásba történt beosztása tb. U. annak átirata Kabdebó Antal máriaradnai és Hunyár Algernon magyarpécskai szolgabírónak kölcsönös áthelyezése és beosztása tb. A vármegye főispánjának átirata, melyben tudatja, hogy az igazoló választmány elnökévé Csernovits Diodor dr. tagjává pedig Bohus Lajos dr. Heirich Sándort és Köpf János dr. nevezte ki.

Román egyházi zsinat Aradon.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az aradi görög-keleti román egyházmegye hagyományaihoz híven a husvétot követő Szent Tamás vasárnapján kezdte meg zsinati üléseit, a zsinati küldöttek igen élénk részvétele mellett. A népes egyházmegyének megszaporodott hitéleti és adminisztratív munkáján kívül ez alkalommal kell elintéznie a nagyváradi püspöki helynöki állás betöltését is, amely Mangra Vazul nagyszabeni érsek, metropolitává történt megválasztása következtében vált üressé.

A zsinat tegnap délelőtt istentisztelet után vette kezdetét Papp I. János aradi püspök elnöklésével és azt a püspök nagyszabasi beszéddel nyitotta meg. Mindenekelőtt megemlékezett I. Ferenc József király haláláról és arról a gyászról, amelyet a román egyház jöttevőjének elhunyt okozott. Szép szavakkal adott kifejezést a magyarországi románság fájdalmának és adózott a nagy uralkodó emlékének. Majd Károly király trónraléptének nagy történelmi eseményével foglalkozott, azt a reményét fejezte ki, hogy a trónhoz és hazához hű románsággal szemben az új uralkodó is azokon a nyomdokokon fog haladni, amelyen halhatatlan elődje járt, valamint, hogy támasza és segítége lesz az egyháznak. Bejelentette a zsinatnak, hogy az érseki széket augusztusban töltötte be a választó-testület. A püspök ezután figyelmébe ajánlotta a zsinatnak a belső ügyrend megváltoztatásának szükségességére vonatkozó javaslatokat és figyelmébe ajánlotta az egyház tisztviselőinek, a tanároknak sanyaru anyagi helyzetét, amely szükségessé teszi, hogy azon sürgősen segítsenek. Az aradi szentszék javasolja is a zsinatnak, hogy irjon fel a kormányhoz és kérjen tőle háborus segélyt. Miután a püspök még bejelentette, hogy a zsinati jegyzői teendőket Moldován Józsefet bízta meg, bemutatta a beérkezett iratokat, amelyeket az illetékes bizottságokhoz utaltak át.

A zsinat mindenekelőtt a bizottságokban megüresült tagsági helyeket töltötte be. A szervező bizottságba Mangra Vazul és Hamsea Ágoston helyett Pop János nagyváradi delegátus tábori lelkész és Opreán János temesvári helyettes esperes választották meg. Az igazoló bizottságba Firu János nagyváradi delegátust küldték ki. A bizottságok meg tegnap délután megkezdtek a hozzájuk áttutait anyag feldolgozását, úgy, hogy ma délelőtt a zsinat hozzáláthatott érdemleges munkájához.

Az igazoló-bizottság jelentését Firu János terjesztette be és jelentette, hogy az összes küldöttek mandátuma megfelel a zsinati törvényeknek és beválasztották Mangra érsek helyett Pop Jánost s az elhunyt Beles Vazul aradi esperes helyett pedig Vatrián Trajánt küldték ki.

A szervező-bizottság jelentését Popa György dr. mutatta be és az aradi, valamint a nagyváradi szentszék elsősorban is a trónváltással foglalkozott, amelyet a zsinat tudomásul vett és hűségének kifejezést, adott azután pedig az érseki szék betöltéséről tettek jelentést és az

előadó azt javasolta, hogy ezt a zsinat örömmel vegye tudomásul és üdvözlje Mangra Vazul érseket megválasztása alkalmából. Goldis László tiltakozását fejezte ki ezzel szemben és azt javasolta, hogy a zsinat csak egyszerűen vegye tudomásul az érsekválasztást. A zsinat az előadó javaslatát fogadta el.

Az egyházi bizottság jelentését Lukutza Mihály világi esperes terjesztette be. A bizottság azt javasolja, hogy a zsinat az aradi szentszéki javaslata alapján mondja ki, hogy az aradi egyházmegyei papság helyzetének javítása céljából 1) felír a kormányhoz és háborus segélyt kér, 2) felemeli 100 százalékkal a stólát, 3) kötelezi a hitközségeket, hogy háborus segélyt adjanak a lelkeseknek. E kérdésekre feltett megindult vitát a püspök délben 1 órakor félbeszakította és annak folytatását holnap reggel 9 órára tűzte ki. Ma délután a bizottságok folytatták a zsinat elé terjesztendő javaslatok tárgyalását.

Nincs esemény a harctereken.

Budapest, április 23. (Hírvetalese.)
A főhadiszállás jelenti:

Egyik harctéren sem történt jelentős esemény. — Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Polgári ruhát viselnek a szabadságolt katonák.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A földművelési és erdőgazdálkodási munkák nagy fontosságára való tekintettel, miután a polgári munkaerő érezhetően csökkent, ez idén lehetőleg nagyobb számú legénységet szabadságolnak és a községeknek vagy egyes birtokosoknak kivezényelt munkásosztásokat bocsátanak rendelkezésére.

A szabadságolások tekintetében elsősorban az önművelő erdőgazdák, bériók, szőlősgazdák és ezek legközelebbi családtagjai, fiúk, nők, testvérei vétetnek figyelembe, továbbá kerégyártók, bognárok és gazdasági kovácsok, ha iparukat önállóan, valamely birtok vagy község gazdasági szükségletenként üzik. Kérésüket kihallgatáson kell előadni és a szabadságolás joga a pótkeret parancsnokok, intézetek stb. hatáskörébe tartozik. A szabadság legalább öt hetre szól, amely kisebb részletekben az idejéhez kötött munkálatokra adható meg. A szükséges egyéneket a lehetőséghez képest többször is szabadságolják.

Vasárnap és ünnepnapokra a helyőrségből — amennyiben az illetők nem laknak messze — rövid szabadság adható, hogy az illető katonák polgári foglalkozásukat folytathassák. A munkások szabadságuk ideje alatt polgári ruhát kötelesek viselni.

A birtokosok kérésére kivezényelendő munkásosztatokba azokat válogatják össze, akiket szabadságukról munkájuk elvégzésével bevonultattak, akik még nem szabadságoltak, bár a feltételeknek megfelelnek, vagy a szabadságolásból kizárattak, végül kiegészítik az osztagokat olyan felesleges legénységgel, amely nem üz ugyan földműves vagy erdőmunkát, de mint napszámos használható. A munkásosztatok csupán azokból a csapatokból vezényelhetők, melyek nem tartoznak a harctéren levő hadsereghez.

Bizonyos a stockholmi békekongresszus.

— A német konzervatívok a szociálisták ellen. —

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Kopenhága. Stauning dán szociálista miniszter Stockholmból való visszatérése után kijelentette, hogy most már bizonyosra vehető, hogy a nemzetközi szociálista békekongresszust megfogják tartani, és remény van arra is, hogy ezen az értekezleten az összes hadviselő felek képviselve lesznek és teremteni fognak egy alapot a megegyezésre.

A magyar szociáldemokrata párt otthonában a párt egyik jelentős tagja, aki ezekben a kérdésekben leginkább illetékes, Weltner Jakob és Garami Ernő újról így nyilatkozott.

— Weltner Jakob és Garami Ernő egy héttel ezelőtt utaztak el Budapestről, hogy a stockholmi nemzetközi béketanácskozáson részt vegyenek. Mind a kettő külföldi utlevelét kapott a kormánytól. Eddig sem közltek, sem telefonos értesítés nem érkezett róluk. Valószínűnek tartom, hogy még mindig Berlinben időznek, ahol a német szociálistákkal együtt megállapodnak magatartásukra vonatkozóan.

— Híre járt, hogy az osztrák, meg a német szociálistákat a kormányuk fogadta és elutazásuk előtt megbeszéléseket folytattak a vezető polgári politikusokkal. Weltner Jakob és Garami Ernő tárgyalta-e valakivel elutazása előtt?

— Tudtommal senkivel se tárgyal, sem itt Budapesten, sem Bécsben.

— A stockholmi tanácskozást melyik szociálista frakció kezdeményezi?

— Most a német szociálista többség dementit adott ki, megcáfolja, hogy ők valaha is Stockholmban lettek vagy a német kormány megbízásából tárgyalást folytattak velük. Ezt a kijelentést csak úgy lehet értelmezni, hogy Scheidemannnek nem fognak előre tolnakodni. Más elvtársakat illet meg a kezdeményezés. Minden valószínűség szerint Huysmansék ragadják majd magukhoz a szerepet, a végrehajtó bizottság, mely a holland pártvezetőség tagjaiból áll s már át is ment Stockholmba és összehozza, toborozza a béke érdekében a világ szociálistáit, a nemzetközi szociáldemokráciák nemzeti frakcióit.

— Mindenesetre összeült a tanácskozás?

— Mindenesetre. Számtalan határozat van arra vonatkozóan, hogy össze kell ülnie még akkor is, ha a francia vagy angol elvtársak hiányoznának.

— Mikorra várható ez?

— A konferencia előkészítése óriási munka. Hiszen a nemzetközi demokrácia három év óta el van szigetelve, azóta megváltozott a világ, idő kell, hogy a szociálisták megtalálják a hangot... a tárgyalási alapot...

— A német szociálisták között éles az ellentét. Vajjon, hogy jelennek meg ezen tanácskozáson.

— Bizonyára mint többség és mint kisebbség. Az a szokás a nemzetközi irodákban, hogy a szociálista pártokat minden árnyalatukkal képviselik, a szavazatokat pedig arányosan elosztják a pártok nagysága szerint. Így a többségnek természetesen több szavazata lesz, mint a kisebbségnek.

— Milyen reménnyel tekintenek önök szociálisták a tanácskozás elé.

— Most, mikor a világtörténelem sürgönyökben íródik és minden öt percben óriási változások történhetnek jóslni bajos. A szociálista egység most teremődik majd meg, ez pedig nem megy egyszerűen. Biznuk kell, hogy az okos és jó eszmék eloszlatnak minden ellentétet. Az emberiség bizalommal várhat mit hoz ez a tanácskozás, mely mindenesetre tisztázza a fogalmakat. Végre is ez a világ népeinek első nemzetközi érintkezése a háború során, az első komoly, történelmi lépés a béke felé.

Berlin. A német szociálisták manifesztuma nagy hatást tett a közvéleményre. A jobboldali pártok élénken tiltakoznak és figyelmeztetik a kormányt, hogy ne tanúsítson kelletlenül nagyobb engedékenységet a szociálistákkal szemben. A konzervatív pártok álláspontja szerint a kárpótlás nélküli békekötés a központi hatalmakra végromlást jelent egyrészt és másrészt Németország tervezett demokratizálása folytán olyan politikai khaosz állna be, hogy azzal az entente elérné a célját, a középeurópai hatalmak meggyengülését. A konzervatívok nem óhajtják a gyors és általános békekötést, mert annak idejét még nem látják elérkezettnek. Az orosz különbékét is szeretnék elvből késleltetni, hogy a túlzó angol és francia követelések ellen fegyverük legyen a központi hatalmaknak, vagyis compenzációs objektummal rendelkezzenek. Küzdenek az általános békekongresszus ellen is, mert mint hangsúlyozni vélik, ezen a központi hatalmak kezdettől fogva kisebbségben és hátrányban lennének.

Ferdinánd — a karakter.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Pétervár. Guszcow tábornok, hadügyminiszter Kisenewben a román hadsereg képviselőit fogadta és beszédében kiemelte a román tiszteknek a jelen pillanat fontosságát és azt a szükségességet, hogy a hazát a végsőkig kell védelmezni.

Genf. A Figaró munkatársának Ferdinánd király kijelentette, hogy a román hadsereg mindvégig ki fog tartani. Hangoztatta, hogyha még egyszer kellene döntenie Románia magatartása dolgában, újból úgy cselekednék, mint amikor hadat üzent a monarchiának. Leiki küzdelmei voltak. Szíve és lelke harcolt egymással, azonban lelkiismerete győzött. Azt soha nem tudná elfelejteni, hogy hol született, szerette családját és azt a hadsereget is, mely Románia ellen harcol, azonban mindezek a körülmények nem bírták visszatartani attól, hogy kötelességét teljesítse.

Luganó. A Corriere della Sera jelenti, hogy a spanyol kormányválság megoldása a németbarát semleges pártiak győzelmét jelenti.

Washington. Balfour az angol misszió több tagjával tegnap ideérkezett. A várost a szövetségesek lobogói díszítik.

A Petit Parisien jelentése szerint a görög Lambros kormány a király kivására megmarad a helyén, mivel Zaimis, aki a királlyal kabinetalakításra vonatkozólag tárgyalásokat folytatott, olyan követeléseket támasztott, hogy azokat teljesíteni lehetetlen volt.

Luganó. A Corriere de la Sera jelenti: Amerika kétszázmillió dollárnyi előleget ad az orosz hadikiadások fedezésére.

Ha a végrehajtó pityókos.

(Zavargást okozó hivatalos közegek.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A nagyvárad királyi ügyészség Erdős Lajos ellen hivatalos hatalommal való visszaélés vádját emelte. Erdős, aki körjegyző irodákban szokott kisegítő munkát végezni, 1915 októberében a magyarországi jegyző felkérésére adóbehajtásra vállalkozott. Elment Cseszvárra adót szedni, s tüzent a bírónak kocsit, mivel pedig a bíró nem adott fuvar, a végrehajtó 20 koronára büntette Ursz Flóra községi bírót. Nagy zenebonával járt ez az eset, a bíró megtagadta a fizetséget, amire Erdős lefoglaltatta és elherdátta a bíró ágyneműit. Ezért állott a törvényszék előtt.

— Bűnösnek érzi magát?

— Nem. A bíró nem küldött kocsit és én azt mondtam, hogy megfogják büntetni. Azért zálogoltam meg csupán, mert tartozott.

— Hiszen a bíró nagyon vagyonos ember?

— Mégis tartozott adóval és hozzámentünk foglalni. Nem vagyok közhivatalnok, a tettemért az adóügyi jegyző felel.

— Mért lövöldöztek odakint?

— Ugy történt kérem, hogy az asszonyok magdobláltak tőkkel, a riasztó pisztolyommal a levegőbe lőttem.

Ertsey Zsigmond főszolgabíró elmondta, a jegyzőknek engedélyt adott, hogy Erdősöt fel fogadják, aki hivatali esküt nem tett és fejelemi alá nem vonható. Fizetését a beszédett illetékekből kapta.

Klász Antal azt vallja, hogy a bírót jogtalanul megzálogolták. Egyébként az urak kutyagos fejjel hatalmaskodtak.

Szép Bálint borszegi jegyző, tanutól kérde az elnök: Hol van a fővárosi jegyzőkönyv? A jegyző nem találta az iratok közt.

— Megtakalom én, csak tessék fizetni az utiköltségeit, zűrzavar van ott.

— Én megmondom, feleli az elnök, a zűrzavar azért volt, mert onk pityókosan mentek ki faluba.

— Nem mondom, hogy nem ittam.

— Gazdag ember volt a bíró, miért volt szükség ilyen hatalmaskodásra.

— Esküt teszek rá, hogy nem forspont-pórnz fejében vitték el a párnát.

Vádlott: Az törvény...

Elnök: Én tudom, mi a törvény. Mit ért maga a törvényhez? Négy elemi iskolával. Itt magyarázatokat tart ez a törvénytudó ember!

Homorocsy Zoltán tanu, állami tanító Magyarországon: A foglalás előtt itunk a vendéglőben, spiccesek voltunk, mire Cseszvárra érkezünk. A bíró kocsit nem küldött. Szép ezért felelősségre vonta. Vádlott elment a bíró lakására zálogolni, a helyzet tenyegetővé vált.

— Miért zúgott a tömeg? Miért léptek el?

— A bíró megzálogolásáért. Elmentünk a főbíróhoz, hogy megakartak verni bennünket. Cseszvárra azt tanácsolták nekünk, hogy hordjuk el az irhákat, mert megvernek.

A többi tanu igazolta, hogy a bírón a forspont urát akarta behajtani: a vádlott és mert nem fizetett, megzálogolta s elvitte a párnát. A faluban nagy feltordulást, izgalmat okozott az eset s ha gyorsan el nem mennek, megverik az adószedőket.

(Mi a közhivatalnok?)

A bíróság a vádlottat hivatali hatalommal való visszaélés vádjára miatt hat hónapi fogságra ítélte.

A bíróság döntött abban a kérdésben, hogy vádlott közhivatalnok, vagy sem. A Btkv. 461. szakasza felsorolja a közhivatalnokoknak tekintendő egyéneket, kiknek alkalmazása állandó. De a külön megbízatás mellett az állandó alkalmazás nem szükséges, állandó megbízás sem, s az sem, hogy az alkalmazott esküt tegyen, vagy állandó fizetése legyen. Vádlott ezért közhivatalnok volt, a főszolgabírónak bejelentették, hogy szükség van munkaerőre, ő hivatalosan kiadta a rendelkezést, hogy az adóhátralékok behajtása céljából munkaerőt alkalmazzanak. Vádlott munkaköre meg volt állapítva, megbízatást kapott, büntetőjogi felelősséggel tartozott, a közhivatalnoki fogalom ráillett. Ő visszaélt hivatalos hatalmával, mert a bírót, aki nem küldött eléje kocsit, rögtön megbírságot 20 koronára, s mert nem fizette le, megzálogolta, s elvitte a zálogtárgyakat. Ennek büntetése 5 évig terjedhető fogság. Súlyosító körülmény, hogy hasonló okból származó büntetéseknél büntetett.

— Sohse voltam büntetve.

— Fogja be a száját. Ittasan mentek ki, a háborus izgalmat a nép között fokozta ez a társaság. Az állás megszüntetését is ki kellett volna mondani, de vádlott megbízatása ideiglenes, azért azonban az ítéletet közlik a főszolgabíróval.

GYÁSZROVAT.

† Temetés. Ambrus Sándornak, Bekésvármegye főispánjának neje, született Kellner Julia súlyos szenvedés után meghalt. Az elhunyt urnó apja annak idején híres-neves gyulai ügyvéd volt. Ferjével 30 évig élt zavartalan csendes boldogságban. E csöndes családi boldogságot 1914-ben érte az első csapás, amikor a legidősebb fiu, Ambrus Jenő dr. vármegyei aljegyző az északi határon hősi halált halt. A két fiatalabb fiu is katona: Lajos gyógyszerész, a 101-ik gyalogezred hadugya, Pál egyetemi hallgató pedig zászlós a 4-ik honvéd gyalogezredben. Mindketten a határon vannak. Az elhunyt unokaszony testvérei közül életben vannak: Ipolyi-Keller Gyula miniszteri tanácsos, Keller István dr. ügyvéd, volt országgyűlési képviselő, Ipolyi-Keller Iván, az Aradmegyei Gazdasági Egyesület igazgatója. A gyászbeszéd hírére a megyei és községi épületekre mindenütt kitűzték a gyászlobogót. A ravatalt a részvét és szeretet igen sok koszorúja borította. Közöttük volt a vármegyei tisztakar és a csabai főszolgabíróság díszes koszorúja is. A temetés szombat délután ment végbe impozáns részvét mellett.

Nagy közönség osztatlan részvétel mellett temették el tegnap délután Fürst Jánost, a Városi Kávéház tulajdonosát. A kávéház előtt ravatalozták föl a koporsót, amelynél Vagvölgvi Lajos dr. főbíró tartott megható gyászbeszédet.

Ugyancsak vasárnap temették el nagy részvét mellett Szondy János nyugalmazott tanítóképzési tanárt, a 48-as függetlenségi párt kitűnő tagját. A koporsónál Csecsy Imre református lelkész, majd a függetlenségi párt névében Nagy Sándor dr. bucsuztatta el az elhunytat.

† Halálozások. Özv. Erdőfi Ferencné született Wilmszky Jozefin életének 88-ik évében meghalt. Április hó 24-én délután 4 órakor a Pöhlenberg Ernő-utca 1. számú házból temetik.

Fekete Géza ópálosi mészáros férfi életének delelőjén 35 esztendőskorában hétfőn délután meilhartagyulladásban rövid szenvedés után meghalt. Az elhunytban Fekete József aradi

polgári isk. tanár fivérét gyászolja. Temetése f. hó 25-én délután lesz az ópálosi temetőben.

Arad kereskedelmi és ipari köreibe is jól ismert békéscsabai nagyiparos és pénzügyi igazgató, Wagner József halt meg tegnap Budapesten 56 éves korában. Wagner József téglagyáros régebb idő óta gyöngélkedett és a fővárosban megakartta magát operáltatni, de a műtét alatt meghalt. Előkelő, kiterjedt rokonság gyászolja. Az aradi kereskedelmi és iparkamara kültagját vesztette el benne.

Kifosztott aradi cipőüzlet.

— Francia pezsgőre szomjas betörők. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ma reggelre a rendőrség bűnügyi osztályán ismét felszaporodott a munka. Szombatról vasárnapra és vasárnapról hétfőre virradó éjjel városos manővert tartottak azok az aradi kisebb stíllú s veszedelmeseknek sem mondható alkalmi betörőbandák, melyeknek tagjai heteken és hónapokon keresztül hivatalan látogatói az aradi cipőüzleteknek, külvárosi fűszerkereskedéseknek és a különféle raktárhelyiségeknek.

Ma délelőtt egymást érték a bűnügyi osztályon azok a feljelentések, melyek egy-egy kisebb-szerű betörésről szóltak.

A feljelentések közül jelentősebb volt az, amelyet a színház vezetősége tett ismeretlen tettesek ellen, akik éjnek idején feltörték a nyári színház helyiségeit és a szinkör szampudán rettenetes rombolást végeztek. A díszleteket össze-vissza törték, a villanylámpákat leverték helyükről, igen sok ruhaneműt vittek el és nagyon sok asztalos eszközt. A szinkörben egy orosz hadifogoly dolgozik, aki ma reggel, amikor kinyitotta a szinkör hátsó bejáratát, meglepetten látta, hogy ott az éj leple alatt idegenek jártak, akik az ő dolgozó ruháit és asztalos szerszámait is magukkal vitték. Felfedezéséről jelentést tett a színházi irodának, ahonnan a rendőrségnek jelentették be az esetet.

Záray Gézáné Andrassy-téri csemegetület tulajdonosnője is tett feljelentést. Az üzlethelyiség alatt levő pinceraktárt feltörték és négy üveg francia pezsgőt és husz üveg ürmöst vittek magukkal a betörők, akiknek kletét a detektívek már megállapították.

Rasztig István, az aradi rendőrség egyik legügyesebb detektívje ma betörő bandát fogott el. A betörő banda tagjai csak nemrég alkalmazottai voltak Schwarc Dezső Szabadságtéri cipőkereskedőnek, akinek üzletét hosszú hónapokon keresztül fosztogatták. Nap-nap után a legfinomabb, betétes férfi- és magasszaru tinom női cipőket vitték lakásukra, honnan páronként olesón értékesítették azokat. Az üzlet-tulajdonosa nem is tett ellenük feljelentést és a detektív magánszorgalomból nyomozta ki a bűnösöket, akiknél annak ellenére, hogy már igen sok lopott cipőn tul adtak, nyolevan pár finom cipőt talált. A betörők a rendőrségen vannak őrizetben és ugyanide szállították be a nyolevan pár cipőt is.

FIGYELMEZTETJÜK lapunk t. olvasóit:

hogy a lapkihordóktól ujságot vásárolni, vagy náluk a lapra előfizetni szigorúan tilos. Aki ezen óvást figyelembe nem vesz, büntetendő eseteleményt követ el :-.

Anglia trónra segíti Romanow Miklóst.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Stockholmból jelenti a Vossische Zeitung tudósítója:

Angliának az orosz forradalom mostani állapotához való viszonyáról a következő értesítéseket kaptuk:

Az a követelés, amelyet Anglia az orosz változásokkal szemben felállított, londoni hírek szerint arra terjedt ki, hogy Oroszországot olyan alkotmányos kormányhoz segítse, amelynek segítségével a háborúnak a legélesebb és leghatározottabb tovább folytatását megvalósítsa. A munkáspárt előtérbe nyomulásával, s ennek mindinkább növekvő befolyásával azonban az egész mozgalom többé-kevésbé kisiklott az angol kezekből. Londonban e kudarc miatt elkeseredtek és lehangoltak a kedélyek. Mindazonáltal Angliában erősen ragaszkodnak az első tervhez, amely nem a köztársasági kormányforma behozatalán, hanem egy alkotmányos monarchia megerősítésén dolgozott, s most azon munkálkodnak, amint arról a leghatározottabban értesülünk és pedig a legnagyobb energiával, hogy ezt a régi célt valósítsák meg. Azért nem riad Anglia még attól sem vissza, hogy terveinek legutolsó konzekvenciáit is levonja, s minden rendelkezésére álló eszközzel titokban, s aknamunkákkal arra törekedjék, hogy a cárt visszahelyezze jogaiba.

Ezt a magatartást megvilágosítja egy másik különös állásfoglalása Angliának, amely nem annyira a brit

királyságnak demokratikus háborus programjába illik bele, mint inkább Angliának tradicionális politikájával hozható összhangzatba. Angol részről ugyanis mindinkább erősebben nyilatkozik meg egy határozott ellentmondás Lengyelország szabad fejlődése ellen. Ugy a Lengyelország számára kiadott orosz autonómia-nyilatkozat, mint egy barátságos szomszédi viszonyban lévő Oroszország és Lengyelország közötti állapotot szabályozó állami törvény kiadása, belső feszültséget idézett elő Oroszország és a lengyeliség között, amely ellene van mindentéle tájtá u politikai és katonai összeköttetésnek Lengyelország és Oroszország között. Ez a feszültség, amely orosz részről Lengyelország ellen könnyen teljes desinterementre vezethet, száka Anglia szemében, mert Angliának nagy érdeke az, hogy Oroszország európai hatalma mennél tovább terjedjen nyugatra, hogy ezáltal amennyire lehet, elhanyagolja ázsiai érdekeit. Anglia úgy gondolkozik, hogyha Oroszország Lengyelországról teljesen lemondani kényszerülne, annál nagyobb nyomattékkal szentelné magát ázsiai érdekeinek ápolására. Anglia azért azt kívánja, hogy Oroszországnak régi európai határai teljes mértékben visszaállítsanak, amely természetesen csakis az új Lengyelországnak teljes feláldozása árán történhetnék. Ime így küzd Anglia Lengyelország felszabadítá-

sáért, s ilyen e kalmárnemzet politikája a többi kis állammal és nemzettel szemben is. Csak az a esodálni való, hogy ezek lassankint rá nem eszmélnek nagy protektoruk átlátszó ravaszságára.

Majorizálási harc Weitzer-részvényekért.

A „Vállalkozás” című lap írja: A téglakartel meghosszabbítása nem valószínű. A cukorkartel meghosszabbítása még kétséges. Itt az a helyzet, hogy a kisebb és a bankokhoz közel álló újabb cukorgyárak, a régi cukorgyárak rovására előnyöket akarnak szerezni maguknak. Miután a régi cukorgyárak alapozták meg a mai cukor ipart nagy veszteségek, beruházások és kitűnő tapasztalatok alapján, semmi esetre sem lehet szimpatikus a konjunktúra kihasználására alakult kisebb cukorgyárak manővere. Tekintve azt, hogy egyik legfontosabb kiviteli cikkünk a cukor, kiváló cukoripari szakemberek azt az ideát vetették fel, hogy kiviteli kartel létesüljön.

Egyre-másra új vaggongyárak alakulnak, mert mindenütt számítanak arra, hogy a Máv. és a magánvasutak, a Balkán óriási milliárdos szükségletét elsősorban a mi gyáraink fogják ellátni. A Szacelláry-féle galgóczi hadiszekérgyár új vaggongyárat létesít, amelynek céljaira már telket is kért Galgóc városától. Az Angol-osztrák bank és a Zivnostenska banka is új vaggongyárakat létesítenek. De a belföldi vaggongyárak részvényeinek majorizálásáért is nagy tőzsdéi harcok folynak, ami szintén a vaggongyártás kitűnő konjunktúráival van összefüggésben. Értesülésünk szerint majorizálási harcok folynak a Weitzer-vaggongyár részvényeiért. A kistarcsai vaggongyár részvény-majorizálását pedig megszerezte a Kereskedelmi bank, amelynek a vagonkartelben a Schliek-Nicholson-gyár révén már amúgy is vezető pozíciója volt.

Arany János emlekezete

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arany János 100 éves évfordulójának emléket vasárnap délután nagyobb szabásu ünnepség keretében ülte meg az aradi Kölcsey-Egyesület. A főváros s az ország vidéki városainak minden jelentékenyebb kultúregyesülete hódolatteljes áldozati tüzet gyújtott már a nagy költő emlékezetére, e díszes sorból nem maradhatott ki Arad sem. A Kölcsey-Egyesület vezetősége igyekezett is, hogy olyan ünnepi programot állítson össze, mely amig egy részről méltó lesz Arany költői nagyságához, másrészt a Kölcsey-Egyesület nagyobbára kölygekből álló közönségét szórakoztassa, oktatassa és mulattatva tanítsa. Ezt a célt elérte az egyesület.

Pontban öt órakor Kis Miklós színművész jelent meg az emelvényen s nagy hatás mellett adta elő Arany János: A honvéd özvegye című költeményét. A költemény Petőfiné Szendrey Julia második házasságával foglalkozik, mely egykor az egész nemzet rosszalásával találkozott. E hangulatnak adott kifejezést Arany e balladaszerű versben, melyet a közönség megilletődött és megértő lélekkel hallgatott meg. Barics Gyula énekelte el ezután Aranynak két gyönyörű dalát, amely már a népi népek közkinésévé lett. A Kondorosi csárda mellett s a faluban deket harangoznak kezdetű dalok Barics Gyula meleg baritonjának szárnyain megvesztegetően szálltak át a közönség szívébe, amely elismerésnek jeleivel: tapsokkal tüntette ki a népszerű művészt. Arany éle-

téről s életének költészetére gyakorolt hatásáról Zombory Andor főreáliskolai tanár, az Aradi Közlöny munkatársa tartott lebilincselően érdekes felolvasást. Felvetette azt a kérdést: — Mi lehet az oka annak, hogy a nagy magyar közönség lelkét Arany költészetének isteni nedűje nem itatta át még mindig annyira, amennyire e költészet jelentősége azt megérdemelte volna? A nagyközönség inkább esodálja, de nem szereti annyira Aranyt, hogy költészetének melegségét saját lelkének eleve nitő erejévé tegye. Arany inkább iskolai emléke az olvasóközönségnek, mint mindennapi szellemi tápláléka. Amig például Petőfi minden magyar szív lelkesező szeretetének kitüntetett alakja, addig Arany inkább a kincskereső és megértők kicsiny táborának a bálványa. Zombory e különös jelenség okát abban találja, hogy míg Petőfit esodálatos sorsa a nemzet tragikumának osztályosává teszi, addig Arany élete az érdeklődés határain túl zajlott le. Petőfi közszereplésével életének minden parányi eseménye iránt fel tudta kelteni a nagyközönség érdeklődését, addig Arany visszavonult, magabazárkózott természete elzárta őt a közszerepléstől. Magánéletének ez a esodáltság ártott költészetére népszerűségének s Zombory szerint: mennél jobban megismerjük Arany életének változását, tarka epizódjait — esodálatunk mellett — annál jobban meg fogjuk szeretni az ő szintiszta magyar költészetét. A kedves epizódokkal és humoros versekkel színes előadást nagy érdeklődéssel fogadta a közönség. A felolvasást Z. Várady Margit urasz szonyrak, az aradi színház művésznőjének

éneke követte. A művész gyönyörű magyar dalokat énekelt s pompásan esengő üde hangjával, kitűnő előadásával elragadta a közönséget. A dalokat, melyeket énekelt, Záborszky József országgyűlési képviselő szerezte erre az alkalomra. A közönség újra és újra hallani kívánta a esengő hangu művészt, akit a „rúadás” után sokáig tapsolt. Valóságos meglepetés következett ezután. Arad zenei életének egyik legfáradhatatlanabb s már elismert tehetségű tagja: Wagner József dr. főgimnáziumi tanár lépett az emelvényre, hogy eldirigálja saját szerzeményű nagyobb zeneművet, melyet Arany János V. László című balladájának szövegére szerzett. A szépségeiben gazdag zenemű nagyobb kvalitásokkal rendelkezik s bizonyára szélesebb körökben fog feltűnést kelteni. V. László király szólóénekét Gaidsinszky Pál, a eseh apród dallamos magán-száma: Barics Gyula, a színház tagjai énekeltek mindaketten bravurosan. A kíséretet a filharmonikusok zenekara s a főgimnáziumi énekkara, melyet helybeli uriénekesekkel egészítettek ki, adták elő a legnagyobb precizitással, a közönség nagy tetszése mellett. A zongorakíséretet Kalczyk Vilma urhölgy, zene-tanárnő látta el figyelemreméltó gondossággal. A szép ünnepélyről a teljes lelki kielégültség érzésével távozott a kultúrpalota nagytermét zsutolásig megtöltő közönség, melynek bizonyára hosszú ideig kedves emléke marad ez a délután s amely ezután talán még intenzívebb szeretettel fogja ápolni Arany János költészetének kultuszát.

A sörkartel meghosszabbítása nem kétséges, mert bár több új gyár alakul, de ezeket a kartelhez tartozó gyárak alapítják. Így Fiumében a kőbányai polgári sörfőzde, Postyében pedig egy másik felvidéki nagy gyár fog új gyárat létesíteni. A legnagyobb veszély a Hazai bank érdekkörébe tartozó Fővárosi sörfőző r.-t.-nak a kartelbe történt belépésével megszűnt. A kartel konjunkturáját jellemzi, hogy a Fővárosi sörfőző r.-t. és a Kereskedelmi bank érdekkörébe tartozó nagykanizsai Király sörfőzde r.-t. részvényeit rövid időn belül be fogják vezetni a tőzsdére.

A Standard fakartelt legutóbb hosszabbították meg öt évre. A kartelhez az erdélyi fatermelők tartoznak, összesen körülbelül negyvenöt nagyobb cég, amelyek a kartelszervezet következtében nagy nyereséggel értékesítették faanyagukat. A felsőmagyarországi Carpathia fakartelt ezideig még nem hosszabbították meg.

A vaskartel meghosszabbítása bizonyosra vehető és kétségtelen, hogy a béke napjaiban soha nem képzelt nagy konjunktúra vár erre a kartelre, amely a háború alatt is az üzemek kapacitását legszélsebb határokig vette igénybe.

Érdekségek az aradi román zsinaton

— Ki lesz a nagyváradi püspöki helynök? — A püspök megfélekezett Mangra Vazulról. — Erzékenykedés a lelkesek háborus segélye miatt. — A nagyváradi szentszék helyzetének rendezése. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A tegnap megkezdődött aradi román zsinaton számos olyan szokatlanul érdekes esemény történt s várható, amelyek kikívánczolnak az egyszerű tudósítás sablonos keretei közül. Az első jelenség az, hogy Pap L. János püspök elnöki megnyitójában megfélekezett Mangra Vazul új érsekmetsropolitáról. Megnyitó beszédében megemlítette, hogy a metropolitai széket betöltötték, de egy szóval sem említette, hogy kit emelt a kongresszus a metropolitai méltóságba?

A zsinat ugyilészik a feledékenység jében folytatódott is. Fájdalommal emlékeztek meg Ferenc József elhunytáról s örömmel vették tudomásul Károly király trónralépését, azonban megfélekeztek arról, hogy az új királyt hódoló felirattal szokták üdvözölni.

Ha a püspök memoriája nem is működik úgy Mangra Vazullal szemben, mint várható volna, Goldis László bizonyosságát szolgáltatja jó emlékező-tehetségének. Ő nem feledkezik meg Mangra Vazulról, de remélhetőleg az érsekmetsopolita sem ad okot arra, hogy Goldis László őt feledékenységgel vádolja meg. A szervező bizottság a mai ülésen bejelentette, hogy Mangra Vazul lett az új metropolita és javasolta hogy a zsinat ezt örömmel, egye tudomásul.

— Én nem veszem örömmel tudomásul — pattant fel Goldis László, amire az elnök megkérdezte:

— Szándékozik ellenindítványt tenni?

— Nem teszek ellenindítványt, — felelte esőndesen Goldis.

A zsinat aztán elfogadta a javaslatot, hogy örömmel veszik tudomásul a metropolitai választás eredményét.

Nagy érdeklődést keltett a magyarországi gör. kel. román lelkeseknek kiutalt háborus segély. Az országos hadsegélyező bizottság először százkileneveezer, azután pedig kétszázötvenezer korona hadisegélyt utalt ki Mangra Vazul metropolita kezébe. Amidőn az egyházi bizottság ezt bejelentette a zsinatnak, Pap püspök indignálódva szólalt fel:

„Nekem a lelkiakkal több hatalmam van, mint „pénzzel“

Az egyházi bizottság azt javasolta, hogy a zsinat írjon fel a kormányhoz és a háborus segély felemelését kérje, egyben azt a kívánságát fejezte ki, hogy az aradi egyházmegye lelkeszeit megillető segélyeket az aradi püspök kezéhez juttassa a hadsegélyező bizottság. Ez indítvány körül élénk eszmecsere fejlődött ki, amely azonban ma még nem ért véget és holnap folytatódik.

*

A tegnap megkezdődött zsinat legfontosabb

témája kétségtelenül a nagyváradi püspöki helynöki szék betöltése. Mangra Vazul állása, amelyet ő 1900-ban foglalt el, most megáresedett. Annak idején Mangra 80 szavazatot kapott 24 fehérszavazólappal szemben. Erre az állásra tüköz szavazással választ a zsinat. Jelöltek nincsenek, mert pályázatot nem is hirdetnek épp úgy, mint az a pápa választásánál történik. Választás előtt azonban már többé-kevésbé tudható, hogy kire esik a zsinat bizalma. Ciorogariu Romulusz, az aradi román szeminárium igazgatója kerül Mangra Vazul örökébe. Másik kandidás, Pap János háború esere is szóba került, azonban ő megcáfolta a róla elterjesztett hírt és ezt azzal is megcáfolta, hogy tegnap megjelent azon az értekezleten, melyen Ciorogariu Romulusz megválasztását határozták el.

A választással kapcsolatban sok szó esik majd a nagyváradi szentszéknek és elnöke jogi helyzetének rendezéséről is. Bizonyos körök ugyanis a nagyváradi szentszék elnökét egészen alárendelt szerepbe szeretnék juttatni, azonban az ellenzék viharos tiltakozása alighanem megghusítja az erre irányuló törekvést.

Korlatozzák

a ruhavásárlást.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Értesülésünk szerint az illetékes körök azonnal a tervvel foglalkoznak, hogy a meglévő készletekkel való takarékoskodás céljából az összes ruházati cikkek eladását korlatozzák. Szó van a gyapju-, télygapju-, esetleg selyem-, továbbá a kötött- és szövött árak eladásának bizonyos korlatozásáról.

Németországban és Ausztriában ez a korlatozás már régebben megtörtént. Németországban a magánosok ruhakészletét is összeirták és meghatározták a vásárolandó ruhák számát s az egyéb ruházati cikkek, például fehérneműek vásárlásához is hatósági (Berlinben előljárosági) engedélyre van szükség. Ausztriában is fennáll a korlatozásnak az a formája, hogy csak egy régi, elhasznált ruha beszolgáltatása ellenében vásárolható új.

Nálunk eddig semmiféle korlatozás nem volt, azonban a polgári ruházati cikkek gyártási nehézségei szükségessé teszik, hogy a meglévő készletekkel osnyján bánjanak. Ezzel okolják meg a korlatozás közeli bevezetését. E tárgyban a köselmült napokban a kereskedelmi minisztériumban Mály Ferenc dr. miniszteri tanácsos elnöklésével, szűkebbkörű értekezlet volt a kereskedelmi érdekeltségek részvételével. Ezen az értekezleten konkrét megállapodás még nem jött létre, de konst

tálták a korlatozás szükségességét. Az értekezletet néhány nap múlva a fővárosi összes ipari és kereskedelmi testületek: OMKE., kereskedelmi és iparkamara, stb. tanácskozása követte. Ez a tanácskozás, a Pamut-központnak a kérdést teljesen felölölő kész tervezetével foglalkozott.

A ruházati cikkek vételének, illetve eladásának többféle korlatozásáról volt szó. Az egyik terv szerint a kereskedőket kötelezni kell, hogy meglévő készleteiknek csak bizonyos százalékát adhassák el a vásárló közönségnek. Tehát csupán bizonyos száma ruha, illetve ruházati cikk vételét teszik lehetővé. Szóba került a ruhajegy bevezetése is, mint a korlatozás egyik módja. Végleges vélemény azonban ezen az értekezleten még nem alakult ki a tekintetben, hogy a korlatozásnak melyik formája volna a magyar viszonyoknak legmegfelelőbb.

Altalános tetszésre talált a népruházati bizottság alakításának gondolata, melyet szintén a Pamutközpont tervezete vet fel. A bizottságban kereskedők és fogyasztók paritásosan foglalnak helyet. A fogyasztókat -töképpen a szociáldemokrata vezetőség tagjai képviselnék, annál is inkább, mert a bizottságnak nemcsak a kereskedők ellenőrzése volna a feladata, hanem az is, hogy bizonyos népruhákat olcsó ruházati cikkekkel lászson el. Hasonlatos volna a bizottság tevékenysége a német Reichsbekleidungsstelle működéséhez.

A ruházati cikkek árának szabályozásáról is eszmecsere folyt az értekezleten. A kereskedőköröknek is az a véleménye, hogy a mai állapotokon valamiképp változtatni kell, végét kell vetni az árak további emelkedésének. Ezzel kapcsolatosan meg fogják alakítani a ruhavizsgáló bizottságot is, amelyek épp úgy működneek majd, mint a cipők árának ellenőrzésére hivatott bizottságok.

A Pamutközpont tervezetét az összes ipari és kereskedelmi szakmák külön-külön letárgyalják. E hét folyamán a kereskedelmi érdekeltségek új értekezletet tartanak, amelyen végleges állást foglalnak az összes kérdésekben. Állásfoglalásuk alapján fogja a kereskedelmi minisztérium a ruházati cikkek árusításának korlatozására vonatkozó rendeletét elkészíteni.

Kérdést intéztünk ma e tárgyban Mály Ferenc dr. miniszteri tanácsoshoz, aki a következőket mondta:

— A kérdés az, előkészítés stádiumában van. Az illetékes körök még folytatják az eszmecsere a tárgy fölött. A ruházati cikkek árusításának mikénti korlatozása tekintetében még nincs döntés. Még nem határoztuk el tehát, hogy ruhajegy lesz-e, vagy esetleg a kereskedők készleteinek 10-20 százalékát zárolják. A németországi és ausztriai rendszer megvitatása is folyamatban van, olyan irányban, hogy mennyiben alkalmazhatók ezek a mi viszonyainkra. Az előzetes tanácskozások befejezése után dönt csak a kereskedelmi miniszter a korlatozás formájáról.

TANÜGY

(*) Érettségi biztosok. A vallás- és közoktatásügyi miniszter a felső kereskedelmi iskolák 1917. évi érettségi vizsgálatainak vezetésével az Aradvárosi Női Felső Kereskedelmi Iskolánál Meczner Sándor dr. egyetemi magán tanárt, a kecskeméti jogakadémia rendező tanárát és az Aradvárosi Fiu Felső Kereskedelmi Iskolánál Putnoky Miklós, nyugalmazott főgimnáziumi igazgatót bizta meg. Értesülésünk szerint az aradi fiu kereskedelmi iskolában az írásbeli érettségi vizsgálatokat május 15. és 26. között tartják meg.

Már Cseidzének sem kell a különbéke.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Stockholm. A Minszkben tartott kongresszuson igen harcias beszédek hangzottak el. Gurkow, Rodzianko és Rongin francia ezredes és Runcesew dumaképviselő felszólították a kongresszust, hogy mint egy ember tartsanak össze, hogy az ellenséget le tudják verni. Később megjelent az értekezleten Cseidze is, aki kijelentette, hogy a kormány, a katonai és a munkások képviselőtanácsa között nincs egyenlenség. Cseidze hangsúlyozta azt is, hogy a különbéke Oroszországra nem a jelen pillanatban végzetes lenne.

Stockholm. A Birsevoja Wjedomosti jelenti, hogy a dumapalotában figyelemreméltó szóharc folyt le Lenin és Cserepelli között. Lenin kijelentette beszédében, hogy az ideiglenes kormány ép oly imperialisztikus, mint a régi volt. Csupán okosabb és munkabíróbb tagjai vannak és ezért a munkások szempontjából veszedelmesebb, mint az előbbi volt. A kormányt meg kell buktatni és a hatalmat át kell venni tőle. Meg kell ragadni az alkalmat és fenn kell állni egy nemzetközi forradalomnak. Lenin beszéde nagy hatást tett a jelenlévőkre és kétségtelen, hogy számos párthive van. Utána Cserepelli a munkások és a katonák tanácsának elnöke beszélt. Beszédében nem fordult egyenesen Lenin ellen, hanem indirekt támadta őt. Kijelentette, hogy ha a kormány előbb a proletárok kezébe került volna, azt a forradalom ugys megbukatta volna. A proletárok diktatúrája nem tetszett volna a népnek és a mostani kormányt új kormánnyal helyettesíteni nem olyan könnyű, mint azt Lenin hiszi.

Stockholm. Az orosz forradalmárok a múlt hét keddjén Kerenszky igazságügyminiszter jelenlétében értekezletet tartottak, amelyen a következő határozati javaslatokat fogadták el: A háború kitörését az imperializmus okozta. Az orosz szociáldemokraták azzal a kéréssel fordulnak az összes szociálistákhoz, hogy hassanak oda, hogy annekszió nélküli béke jöhessen létre. Az ideiglenes orosz kormánynak Oroszország hadicéljairól kibocsájtott nyilatkozata az első lépés az annexióról való lemondás útján. Az orosz szociálistáknak állandó nyomást kell gyakorolnia a kormányra, hogy rábírja a többi hadviselő államot az orosz szociáldemokrácia programjának, nevezetesen az annexió és hadikárpótlás nélküli közeli béke szellemének elfogadására. Követelik ezenkívül, hogy szüntessék meg a titkos diplomáciát, amely a nép háta mögött működik. Felkéri ezenkívül az értekezlet az ideiglenes kormányt az új nemzetközi szerződések nyilvánosságra hozására.

Genf. Oroszországból érkezett legújabb hírek arról adnak hírt, hogy az ideiglenes kormány háttérbe szorította az orosz szociálistákat. Nikolajevics nagyherceget, aki a trón várományosai sorában első helyen szerepel, Lá-

vádiába viszik és szigorított őrizet alatt tartják. Megtiltották a nagyhercegnek azt is, hogy lakását elhagyja.

Stockholm. Januakievics tábornokot, Kaukázus helytartó helyettesét, Orlov herceget, Kaukázus polgári helytartójának helyettesét, Suchomlinow, főkormányzósági főparancsnokot, Gligow, a warsói főkormányzó helyettesét, Paseszskot, Sveaburg várának parancsnokát és Spinkkit, Irkutz várának főparancsnokát az ideiglenes kormány felmentette állásától. Serivpov tábornokot, a przymysli hőst a forradalom ellen tanúsított feltűnő magatartása miatt le tartóztatták és Taskendbe internálták.

Stockholm. Jalcsak tengernagyot, a Fekete tengeri orosz flotta parancsnokát, a Keleti-tengeri haderő főparancsnokává nevezték ki. Jalcsak tengernagy, mindössze harminc éves és így ő a legfiatalabb főparancsnok a orosz flottának.

Pétervár. A munkások és a katonák bizottsága elhatározta, hogy a május elsejét az egész Oroszországban ünnepélyesen megüli, eddig soha nem látott tüntetéseket rendeznek. Azonban, hogy a háborúval összefüggő munkálatok ne szenvedjenek egy napi késedelmet se, a munkások elhatározták, hogy április utolsó vasárnapján, 29-én is fognak dolgozni.

IRODALOM ES MŰVESZET.

Színházi műsor:

Kedden: Csárdás királyné, operett.

Szerdán: Csárdás királyné, operett.

Csütörtökön: Bejczy György vendégfellépéssel: Pillangó kisasszony, operett.

Pénteken: Bejczy György vendégfellépéssel: Pillangó kisasszony, operett.

Szombaton: B. Qépássy Guszty és Bejczy György vendégfellépéssel: Cigánybáró.

* **A színház hírel.** Bejczy György és B. Répási Guszty vendégszereplése. A legnagyobb érdeklődés előzi meg ennek a művészpárnak vendégfellépését, kiket a közönség meleg szeretete mindenkor méltányolt. Bejczy György, ez a megleghangu tenorista csütörtökön és pénteken Puccini Pillangó kisasszony operájában lép föl és szombaton B. Répási Gusztyval együtt lépnek fel a Cigánybáróban. — **Csárdás királyné.** Kedden és szerdán ismét színpadra kerül ez a rendkívüli sikert aratott operett, a főszerepekben természetesen Horváth M., Járai B., Járai S., Győző, Polgár stb.

* **Felémelt helyárok a színházban.** A város színházi bizottsága ma délután Kintzig János főispán elnöklése alatt ülést tartott. Ferenczy Gyula egyetemi tanár a Katona Otthonok vezetője kérelmet intézett a színházi bizottsághoz, hogy a Katona Otthon vezetősége által május 1-én a színházban rendezendő előadást ötven százalékos helyáremeléssel tarthassák. Szendrey Mihály színigazgató is hasonló kérelmet intézett a bizottsághoz. A színigazgató több fővárosi művésszel folytat tárgyalást vendégszereplés céljából is ezekre az estélyekre 20—30 százalékos helyáremelést kért. A bizottság mindkét kérelemnek helyt adott.

* **Jótekonycélu hangversenyre** készül a Békefi-Szalay-féle zenekonzervatorium igazgatósága a zenekedvelő közönség körében az érdeklődés fokozott mértékben mutatkozik. A hangverseny e hó 29-én, vasárnap délután fél 5 órakor lesz megtartva a kulturpalota nagytermében. A műsor már megjelent a belépőjeggyel együtt, Oláh és Társa, ezelőtt Weisz

Leó zeneműkereskedésében kapható 3, 2, 1 korona árban. Diákjegy 50 fillér.

* **Jótekonycélu előadás.** Az aradvármegyei hadban elesett tanítók özvegyei és árvái javára Szentleányfalván a husvét ünnepek két napján, április 8 és 9-én lelket gyönyörködtető és megható színelőadást rendeztek az állami elemi iskola növendékei, melyet 15-én megismételtek. Elismerést és hálát érdemelnek, akik a gyermekeket betanították Baacsányi Gyuláné, kinek férje orosz hadifogoly és Nagy Irén helyettes tanítónő, kik fáradságot nem kimélve hozták létre a szép sikert, mely a nevezett életra 202 kor. 35 fillért jövedelmezett.

Örökösödési per az órak visszaigazítása miatt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Egészen különös perben ítélik legközelebb a szabadkai törvényszék. Egy örökösödési pert kell eldöntenie, amelynek különös aktualitást ad, hogy benne a jogvita alapja az órak visszaigazítása, — a nyári időszámítás.

Budapesten, a Ranolder-utca környékén sokan ismerték az öreg Róka Ernőt. Különc ember hírében állott, akinek furcsa bogarai vannak. Ilyen furcsa bogara volt az is, hogy 53 éves korában megnősült, nőül vette Szép Erzsébetet, egy pesti házmeister 13 esztendő leányát. Róka Ernő a házaseletet nem sokáig élvezte. A múlt év áprilisában meghalt. Budapest környékén egy ház s értékpapírok maradtak a hagyatékában. A ravasz Róka végrendeletet is hagyott hátra és ebben aként intézkedett, hogy ha nejeinek az ő halála után hat hónapon belül élő gyermeke születik, akkor a vagyon az asszonyé és a gyerekké legyen, ha azonban hat hónapon belül nem születik meg a kis Róka, a vagyon felerészben az Achavasárom nevű zsidó komagyletet, felerészben pedig a Szent Vince szegényei egyesületet illesse. A végrendelet Róka nagyfokú feltékenységét árulja el. Azt írja benne, hogy csak akkor biztos, hogy ő az atyja, ha gyermeke hat hónapon belül s élve jó a világra.

Rókané a gyász hét letelte után Szabadkára költözött. A Szent Vince egyesület azt állítja, hogy valami katona is van a költözködés mögött. De ez egészen mellékes. Elég az hozzá, hogy a múlt év szeptember 30-án éjjel tizenkét óra után megszületett a kis Róka. Sírása, amellyel a világot üdvözölte, azt bizonyította, hogy él. A gyermek azonban látva, hogy betöltötte hivatását, a végrendelet kellekeinek megtelelt, — harminc pernyi életben lét után meghalt.

Szeptember 30-án — a dátum és a perc is nagyon fontos — éjjel 1 óra után, amikor Rabstein Mátyás dr. orvos a beteghez érkezett, a gyermek már nem volt életben. Az anya azt állítja, hogy egy óra volt, amikor az orvos jött s alig pár perccel előbb halt meg a gyerek. Szeptember 30-án éjjel 1 órakor azonban az órákat vissza kellett igazítani 12 órára, Rabstein dr. ezt meg is tette, úgy, hogy az ő óráján éjjel alig egy pár perccel telt el, mikor Rókaékhoz érkezett. Nem állithatja tehát, hogy 12 óra után 10 perccel elevenen született a kis Róka, amikor 12 óra után 5 perccel, mikor ő látta, már halott volt. Minthogy az életbenlét konstatálásához, mint látható, igen fontos érdekek fűződtek, Rókané rokonai még a szülés bekövetkezése előtt közjegyzőért küldtek, hogy ő is konstatálja, hogy az újszülött valóban a világon van. A szabadkai városház tornyán 12 óra 10 perc, a vasuti állomás óráján ugyancsak 12 óra 25 perc volt, amikor Hódy Mózes kir. közjegyző az anyához megérkezett. A gyer-

H I R E K.

mek már halott volt, holott az anya állítása szerint csak 1 óra tájban halt meg. A közjegyző sem bizonyíthatott tehát egyebet, mint azt, hogy a gyermek már halott volt, amikor az anya állítása szerint megszületett.

A dolgok ilyen állása mellett a „Szent Vince Szegényei Egyesület” pert indított Róka Ernő hagyatékának felerészéért.

A pert most tárgyalta le a szabadkai törvényszék. A per referense Weisz Aladár dr. kir. ítélőtáblai bíró, törvényszéki tanácselnök, a közel jövőben ítélet alá terjeszti a vitás ügyet. Az ítélet hozatala nem is olyan könnyű. Azt mindenki érzi, hogy az ifjú Róka megszületett, de miként mondhatja a kormányt és rendeleteit feltétlenül tiszteletben tartó táblahírő azt, hogy egy óra elmúlt már, amikor a kis Róka meghalt, amikor az összminisztérium rendelkezte, hogy szept. 30-án éjjel egy órakor is tizenkét óra legyen...

Letartóztatott hajóskapitányok.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Budapestről telefonálja tudósítónk: A kereskedelmi minisztériumban ma délelőtt a Duna Gőzhajózási Társaság három Bécsből érkezett tagjának bevonásával konferencia volt a Zrinyi-hajó elsüllyedése ügyében. Megérkeztek erre a konferenciára Bécsből *Schonka* Ferenc a társaság elnöke, *Csatáry* Frigyes vezérigazgató és *Leth* Károly volt osztrák pénzügyminiszter, aki a Bodeneredit-Anstalt kormányzója, amely bank a társaságnak főrésztvényese. A tanácskozások elsősorban a kártérítés kérdése körül folytak. A kormányznak az a kívánsága, hogy a társaság még a vizsgálat befejezése előtt gondoskodjék az áldozatok eltemetéséről és a hátramaradtak segélyezéséről. A társaság vezetői elvileg hajlandóknak nyilatkoztak erre.

A Zrinyi katasztrófális összeütközése ügyében a vizsgálat még nem deríthette ki, hogy kit terhel a felelősség, mert a szakértők munkája még folyamatban van és mért a kihallgatásokat már befejezték ugyan, de az ellentmondó vallomásokból a valódi tényállást eddig nem lehetett kihámozni. Tekintettel azonban arra, hogy a vizsgálat eddigi adatai szerint az a gyanu merült fel, hogy a két hajó összeütközése mind a két hajó személyzetének büntetőjogi beszámítás alá eső gondatlanságából történt, a pestvidéki királyi ügyészség megkeresésére a rendőrség ma előzetes leartóztatásba helyezte a Zrinyi személyzetéből *Maries* Marinó hajóskapitányt, *Herceg* Sándor első kormányost, *Kék* Károly harmadik kormányost, a *Viktoria* hajó személyzetéből *Chemli* Antal hajóskapitányt és *Balo* János első kormányost.

A Zrinyiről kifogott hullák száma eddig szűznegyvenhat, de bizonyosra veszik, hogy még ennél is többen veszttek oda a rettenetes szerencsétlenségnek. Ezeknek hullája lehet, hogy még mindig a hajó alsó részeiben van és lehet, hogy a Duna hullámai is több holtestet ragadtak a hajóról magukkal.

Kittüntetések. A király megparancsolta, hogy az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásáért *Ubl* Rezső, egy gyalogdandár parancsnokságánál beosztott 2. honvéd gyalogezredbeli századosnak a legfelsőbb dicséret elismerés — a kardok egyidejű adományozása mellett — tudtára adassék, egyben *Radig* Alajos 33. gyalogezredbeli századosnak a katonai érdemkereszt 3. osztályát a hadiékítménnyel és a kardokkal adományozta.

Katonák végzik a népszámlálás munkáját.

— A honvédelmi miniszter rendelete. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Közöltük a kormányznak azt az intézkedését, amellyel elrendelte, hogy május hó folyamán az egész országban új népszámlálás tartassék, amely alkalommal az összes élő állatok is összeírassanak.

A közigazgatási hatóságok a legnagyobb dilemmában állottak a rendelet kézhezvétele után, mert a nagy összeíró munkálatok végzésére nem rendelkeztek megfelelő személyzettel. A népszámlálás és az állatok összeírása rendkívül nagy apparátust igényel, és a jelenlegi közigazgatási tisztviselői kar, valamint a munkával túlterhelt tanítóság, nem lett volna képes a nagyarányú munkálatokat elvégezni.

Szurmay Sándor honvédelmi miniszter kiegészítette a hatóságokat, mert tegnap rendeletet bocsájtott ki, amelyben közli, hogy a népszámlálási munkálatok elvégzése céljából katonai munkaerőt bocsájt a közigazgatási hatóságok rendelkezésére. A rendelet szerint intelligens altisztek fogják végezni a népszámlálást. Az illetékes hatóság bejelenti a póttest parancsnokságának, hogy hány népszámlálási teendők végzésére képes altisztre van szüksége s a katonai póttest a hatóság rendelkezésére bocsájtja a szükséges munkaerőt.

— **Elhunyt nagykövet.** Budapestről jelentik: *Hengeimüller* László báró, a főrendiház tagja, a monarchia washingtoni nagykövete ma 62 éves korában meghalt Abbáziában.

— **Tisztviselők segélye.** Budapestről telefonálja tudósítónk: Tisztviselői körökben azt beszélnek, hogy a pénzügyminisztériumban már folynak az előkészítő munkálatok, hogy az állami tisztviselők rendkívüli segélyt kapjanak még pedig úgy, hogy egyszer és mindenkorra rendkívüli segély gyanánt megkapják azt az összeget, amelyet egy évre háborus pótlékul kapnak. Ezenkívül a tisztviselők követeléseinek teljesítéséül november elsejétől kezdve a második fizetési fokozatokat úgy állapítja meg, hogy hetven százalék háborus pótlékot fognak kapni.

— **Kittüntetés.** *Hj* Martens Caesar szegedi 1. honvéd lovastüzérsztyábeli hadapródjelöltet, a toboli hidló elfoglalásánál szerzett érdemiért a bronz vitézségi éremmel tüntették ki.

— **Elpusztult enygyár.** Budapestről telefonálja tudósítónk: *Leiner* Fülöp és fia cég Váci ut 60. szám alatt levő enygyárában ma este tűz ütött ki. A tűz a gyár belső részében keletkezett és a lángok rohamosan lepték el az égő anyaggal felhalmozott hatalmas gyár egész épületét. A tűzoltók teljes készütséggel kivonultak a tüzhöz és csak nagy nehezen tudták a környező gyártelepeket megmenteni és a tüzet magára a gyárra lokalizálni. A gyár, mely egy háromemeletes épület, teljesen leégett és falai összeomlottak. A tűzoltók munkája közben három tűzoltó súlyosan megsebesült. A kár az eddigi számítások szerint több mint háromnegyed millió korona. A tűzoltók csak a késő éjjeli órákban tudták a tüzet eloltani.

— **Dicséret elismerés Bréda Viktor grófnak** Hess Rudolf gyalogsági tábornok, a temesvári katonai parancsnokság vezetője, ma kiadott parancsában dicséret elismerését fejezi ki *Bréda* Viktor gróf alezredesnek a háboru kezdete óta teljesített szolgálataiért. A parancsnak erre vonatkozó része így hangzik:

Bréda Viktor gróf nyugalmazott alezredes a katonai parancsnokság területén soknemű szolgálati beosztása mindegyikében legjobb tehetsége szerint mindenkor eredményesen működött. Kezdeményezőleg tevékenység után kutatva, a háboru kezdetétől fogva aktív szolgálatban állott mindaddig, amíg személyes viszonyai arra bírták, hogy — bár nem szívesen — önkéntes szolgálatát megszakítsa. Fáradhatatlan szolgálati tevékenységéért a legteljesebb szolgálat nevében a katonai parancsnokság köszönetét és dicséret elismerését fejezem ki.

— **Schelly Mátyás ünneplése.** Az aradi m. kir. dohánybevéltő felügyelői kerület tisztviselői vasárnap délelőtt intim meleg ünnepség keretében rendeztek ovációt *Schelly* Mátyásnak a m. kir. dohánybevéltő felügyelőnek 40 éves szolgálati jubileuma alkalmából. *Williger* Gyula battonyai m. kir. dohánybevéltő hivatali főnök magas szárnyalású beszédben méltatta a jubiléumot, rámutatva a hosszú 40 évi fáradhatatlan és tevékeny működésére és önzetlen, kartársai iránt tanúsított szeretetére. Ez alkalomból tisztviselő társai meglepték a jubiléumot egy művészi csoport fényképpel és egy szép művi dohányzó készlettel. Az ünnepséget lakoma követte, melyen számos felkészültben éltették a jubiléumot.

— **Házasság.** Szalárdy Kálmán Asev. tisztviselője, tegnap vezette oltárhoz az aradi ev. templomban Szlovák Margitát — Szlovák Gyula ujaradi bérleti leányát.

— **Tíz órai kapuzárás.** Odakünn az utcákon a szeles és esős április járja a bolondját s teszi kétségbeesettekké a gazdaembereket, hitelvesztettekké a naptárcsinálókat. Ezek a szerencsétlen kalendáriumszinálók április végére tavaszt jósnak, enyhe időt, napsugarat, jóillatú virágokat s olykor-olykor egy kis rövid ideig tartó meleg esőt. Ehelyett olyan hideg van, hogy a naftalinos télikabátok újra előkerültek s úgy zuhog az eső egész napon, mintha a menybeli vízvezeték fűcsőve léket kapott volna. Mindezeknek a jelenségeknek azonban nem hiszünk, nem engedjük elámitatni magunkat. Tavasz van és pontum. Mi jelezte máskor a városi ember tavaszát? Méltóztatnak még erre emlékezni. Ugyebár az, hogy nem 9 órakor zárták be a kapukat, hanem tíz órakor. Ez a jelenség: a városi tavasz kezdete. A tavasz tehát hivatalosan is itt van, mert mátol fogva a házmesterek már csak 10 órától kezdve gorombáskodhatnak a későn hazajövő portájokkal. Na féljen azért senki, ezután a rossz időnek meg kell szünnie, egyéb nem is kell hozzá, csakhogy a nap már holnap reggel kisüssön. S ki is fog sütni, ha nem holnap, hát azután, ez egészen bizonyos, minden ehez értő ember meg fogja látni.

— **A tengeri liszt ára Aradon.** A városi közéletmezési bizottság előterjesztésére, miután a tengeri lisztnek ára szigorúan országosan lejjebb szállított, Aradon a tengeri lisztnek nagybani eladási árát f. évi április hó 24-től métermázsánként 56 koronában, kicsinybani eladási árát pedig kilogrammonként 60 fillérben, a tengeri liszttel készült kenyér kilogrammjának árát 55 fillérben és a 175 dekagrammos adag kenyér árát pedig 96 fillérben állapított meg. Ezen árnaximálás a liszt és kenyér árusai közötti toglalkozó kereskedők és pékek üzleteiben látható heven kiirandó. Aki a tengeri lisztet, vagy kenyeret a tettebb meghatározott áron toltu hozza forgalomba; amennyiben esetlegesen súlyosabb beszámítás alá nem esik, kizárva

LEGUJABB.

Reggel 3 órakor érkezett telefonjelentés.

Rögtöni béketárgyalást követel az angol munkáspárt.

Malmö. A Pravda az orosz szociális hivatalos lapja autorizált forrásból feltűnő helyen közli a következőket:

Azt a megbízható hírt kapjuk, hogy az angol munkáspárt a béketárgyalások rögtöni megkezdése mellett foglalt állást és csatlakozik a nemzetközi szociálisták békeakelölőjéhez. Az angol munkáspárt igen nagy a békeóhaj. Az angol proletárizmus képviselői a legközelebbi napokban közvetlenül a kormányhoz fordulnak, hogy rávegyék a béketárgyalások azonnali megkezdésére. Ha a kormány vonakodnék ennek eleget tenni, úgy indítványozzák, hogy rendelkezzen el általános népszavazást a háború folytatása, vagy a béketárgyalások megkezdése felett. Az angol szociálisták biztalan remélik, hogy az angol nép túlnyomó többsége a béketárgyalások megkezdése mellett foglalt állást. Az utolsó időben Anglia különböző városaiban számos népgyűlést tartottak, melyeken felszólították a kormányt, hogy tegye küzzé az angol háborús célokat. Az angol munkások annak a reményüknek adtak kifejezést, hogy a kormánynak minesenek annexiók szándékai.

Rotterdam. A londoni lapok jelentik, hogy az angol kormány megengedte, hogy az angol munkások képviselői elutazhassanak a stockholmi nemzetközi értekezletre. A képviselők már megkapták utleveleiket is.

Zürich. Amerikából érkezett hírek szerint Argentina felkérte Wilson elnököt, hogy indítson mozgalmat, hogy a délamerikai köztársaságok álljanak össze és közvetítsék a békét a hadviselő felek között. Argentínának semlegesnek kell maradnia, hogy a béketárgyalásokon az állandó béke érdekében sikra szállhasson.

Amsterdam. Az Allgemeine Han-

delsblad jelenté Londonból: A küszöbön álló washingtoni konferencián angol, francia és amerikai meghatalmazottak vesznek részt és fontos háborús kérdések mellett a béke kérdésséről is tanácskozni fognak. A főkérdés a tartós béke kérdése lesz. A háború további folytatása és a blokád fentartására nézve is iognak határozatokat hozni.

Stockholm. Az utolsó jelentés, a mely szerint Oroszországban majdnem teljes anarchia uralkodik, tulzott, de a jelek növekednek amellett, hogy a szociális és politikai rend a bomlás felé halad. Kerenszky igazságügyminiszter néhány nap e őtt, amikor visszatért Kronstadtból, kijelentette, hogy ott már nyugalom uralkodik. A hadügyminisztérium hivatalos lapja a Ruskij Invalid ezeket írja: Egy szabad néppel szabadon akarunk beszélni. Kronstadtban a viszonyok nem normálisak. A rend nincs helyreállítva. A munkások a kikötőkben és az erődítményekben nem folynak olyan tempóban, mint kellene. A hatalom ott kiabálók kezében van, akik általában nem akarnak semmiféle más hatalmat elismerni. Kronstadtbeli köztársasági hercegségről beszélnek. A munkások a gyárakban nem végzik kötelességüket és alig ötöd részét végzik annak a munkának, amit a pétervári muniógyárak munkásai produkálnak.

Genf. Vanderveelde belga szociálista miniszter a legközelebbi napokban Pétervárra utazik.

követ el és 2 hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetettik. Varjassy Lajos polgármester.

— **Hurokkal fogott nyulak.** Brán György arad-gáji lakosnak a gáji határban tanyája van. Pár héttel ezelőtt aradi esendőrök nyombotak a tanyán s ezek észrevették, hogy a tanya kerítésén körös-körül olyan hurkokat raknak fel, amivel a nyulakat fogják. A esendőrök Brán Györgynek fiát vallatóra vették s ez azt mondta, hogy azért tették fel a hurkokat, hogy a nyulak ne menjenek be a tanyára, mert azok ott nagy károkat okoznak. A gazdamber ellen háromrendbeli kihágás miatt indult meg az eljárás, mert a kihágás abban az időben történt, amikor vadászati tilalom volt. Grunáz László dr. rendőrkapitány, rendőri büntetőbíró Brán Györgyöt 490 korona pénzbírságra, fiát 230 korona pénzbírságra ítélte és 100 korona kártéri összegnek lefizetését rendelte el.

— **Osztörtőkön is lehet csomagot feladni.** Az aradi postahivatal ezuton közli, hogy egy újabb rendelet szerint ezentul osztörtöki napokon is lehet feladni csomagokat.

— **Birtokcsere.** Magyar Imre és tulajdonostársai eladták Miklós-utca 26/d számú házat 4000 koronáért. Krizsán Sándornéknak. Havas Lipóiné eladta a Török Gábor-utca 19. számú házat 15580 koronáért. Romvári Arpad és neje. — Bárány Pál és tulajdonostársai eladták a Sárosi-utca 5. számú házat 9000 koronáért. Argyelan György és neje. — Fránkl S. József eladta a Török Gábor-utca 3. számú házat 11000 koronáért. Lehoczky György és neje. — Kornis Odon, Izsó és Armin eladták a Pécskai-ut 26. számú ingatlan 26000 koronáért. Varga Nagy Andrásné, Ringelsz Lujzának. — Papp Ilés eladta az aradi 8248.

4642. és 6117. számú tjkvben felvett szántókat 29000 koronáért Siklóván György és neje.

— **Olcsó csomag levélpapírok Kerpálnél.**

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— **Bankhajszka és az osztrák nagybankok.** Beesből írják: Egyes nagybankok háborús üzletneinek leleplezése után az osztrák kormány úgy akarta kielégíteni a felzudult közhangulatot, hogy az összes nagybankok háborús üzletvitelének tüzetes megvizsgálását helyezte kilátásba. Tényleg meg is indult a vizsgálat többek között az *Anglobank* ellen is, amelynek elnöke, *Landsberger* tanár sieve szenatóriumba vonult „megrongált egészségének helyreállítása céljából”. Az osztrák kormányának ez a bankellenes magatartása arra indította az osztrák nagybankok vezetőit, hogy *Rothschild* Lajos báró vezetése alatt fölkeressék *Spitzmüller* dr. igazságügyminisztert és küldöttségileg kérdezzék meg, mik a tervei a nagybankokkal szemben. A küldöttség vezetője, *Rothschild* báró nyomatékosan hangsúlyozta, hogy a komoly osztrák pénzügyezeteknek minczen kifogásuk az ellen, ha az inkorrekt és tisztességtelen üzletvezetéssel szemben a kormány erőyes rendszabályhoz nyúl, viszont a legélese-

ben kell tiltakozniok az ellen, hogy a vádak, amelyek ilyen bankokkal szemben fölmerültek, általánosítottassanak és hogy egyes pénzügyezetek manipulációi miatt valamennyi nagybank a közönség ellenszenvét és bizalmatlanságát legyen kénytelen eltűrni. A küldöttség tagjaival *Spitzmüller* hosszas eszmecsere tolytatott a fölvetett kérdéssről, de hogy érdemben milyen választ kaptak, arra nézve megtagadnak minden felvilágosítást. Hír szerint a kilátásba helyezett vizsgálatok egyelőre elmaradnak.

— **Az Urkány-Zsilvölgyi Magyar Köcsébánya Rt.** igazgatósága a minap tartott ülésében elhatározta, hogy a május 10-ére egybehivandó rendes közgyűlésnek indítványozni fogja, hogy a 375.078 koronányi alapszabályszerű leírások eszközlése után fennmaradó 1.214.951 korona tiszta nyereségből a részvénytőke 5 százalékos kamatoztatására 8.0000 korona fordítsassék és hogy az alapszabályozású jutalékok fedezése után fennmaradó 371.942 korona új számlára vitessék elő. Egyuttal az igazgatóság *Fuchs* Richard ügyvezető igazgatót vezérigazgatóvá, *Vegh* Arthur igazgatóhelyetteset igazgatóvá, *Stengei* Adolf és *Beck* Adolf főtitkárságokat cégvezetőkké és *Radó* Géza dr.-t titkárrá nevezte ki.

— **A Pénzügyi Központ** most tette közzé első mérlegét az 1916-iki csomaga üzletéről. A Központ saját tőkéi 128.414.000 koronát tesznek ki, ebből 100 millió korona az államnak költségen befizetett részesedése, 35 millió az ugyancsak államkincstár által befizetett veszteségi alap, 3,4 millió pedig a tagok által jegyzett, összesen 34,1 millió összegű üzletrészeknek eddig esedékessé vált részlete. Az első évi mérleg 1.166.884 K 28 f nyereséggel zárul. A veszteség- és nyereségszámla szerint a központ első évi kiadása költségek címen 608.603 K, jótékony adományok címen 32.187 K, üzletrésztulók címen 421.640 K, egyéb illetékek és adók 305.139 K, szervezési költségek 199.350 K, berendezési költségek címen 190.467 K volt.

— **Szállítás a hadseregnek.** A honvédség részére 150.000 darab tőrök, kucacsot ivópoharral és 300.000 darab sátoröveket lehet szállítani. A szállítási feltételek megindulhatók május 5-ig, az aradi kereskedelmi és iparkamaránál.

— **A hadnyereségadó bevallása.** Az adóvallomások bejelentési határideje lejárvában van, és ezért az aradi kereskedelmi és iparkamara figyelmezteti az érdekelteket, hogy mindazok, akiknek a háborús évek valamelyikében 18.000 koronát meghaladó jövedelmük volt és ez a jövedelem, nem, vagy nem tisztán tisztviselői fizetésből ered, kötelesek vallomást benyújtani, tekintet nélkül arra, vajon kötelesek lesznek-e hadnyereségadót fizetni.

Az „ARADI KÖZLÖNY”

mar s kora reggeli órákban kapható minden nagyobb papírkereskedésben és doányozásdében :-
Egyes szám ára 12 fillér.

MEGJÓKEP SZÍNHÁZ.

* **Egy szegény ifjú története** Lidya Bertini és Mario Bonnardal a tőszerepben legközelebb az *Erzsebet mozgoszínházban*.

* **Fény és árny.** (Mia May sorozat II. az Urániában.) A mai kép preguans példája annak az eléggé nem dicsérhető törekvésnek, amely komoly témában szigorúan szem előtt akarja tartani az embert. Dokumentálni, hogy az érdekesség hajszása kedvéért nem szabad feláldozni a logikát a esetekmény bonyoltságában. Bizonyíték, hogy sokasem szabad számításról kivul hagyati, hogy a közönség mindig elő ember, és nem lehetetlen figurákat ki-

KURZER BERTALAN

végzett bécsi orvosi egyetemet és Budapesten vizsgázott fogtechnikus műterme Waitzer J.-u., Minorita-palota, II. em.

Fogat huz, plombál. Készít egyes fogat ép úgy, mint egész fogsorokat, arany koronákat és arany hidakat.

ván. E mellett a kiváló tulajdonsága mellett még az a jelessége is meg van, hogy Mia May játssza a főszerepet, akiről csak annyit elég megjegyeznünk, hogy ma első az első között. E képben, mely egy kis galicziai faluban játszódik le s amely a szerelemnek és rangnak örökéül álló támaszából meríti tárgyát, kiváló alakítást nyújt. Szépsége, tudása, előkelő művészete teljes fényben ragyog. Olyan gyönyörű, mint szegény zsidóleány, amilyen elegáns mint operanékesnő, amilyen szende mint nevelőnő, s amilyen előkelő, mint boldog magánasszony. — „A világ csak hangulat” irodalmi filmsorozat IV. Leontine Kühnberg-gel, legújabb az Urániában.

* A „Bohémvilág” — az Apollóban. (A World-filmgyár szenzációs felvétele.) Murgel világhírű regénye, a Quartir Latin, bűbajos, szindus eseményekkel teli milieu-je, költői, szobrászi művészt egyaránt nagyszerű alkotásokra ihletett. Prózában, versben megírta Murgel, Heine, a francia poéták nagy sora, nagyszerű operát komponált hozzá Puccini és most a filmre is fölkerült a bohémvilág, a bohémélet. Csak természetesen, hogy e nagy irodalmi nevek mellett a mozitechnika előrehaladott korszakában a kinematográfia is méltó márkának kell képviselni. Nem nehéz kitalálni, hogy erre a kényes szerepre, nagyszerű feladatra az amerikai World-gyár vállalkozhatott, amely az annyira népszerű és nívós „Arany-sorozat”-ot készítette. Ha van filmnek abszolút irodalmi becsé, úgy ennek valóban van. Eltekintve attól, hogy méreteiben, koncepciójában is kolosszális kép, maga a beállítás, a mese szerkezete művészi tekintetben páratlanul áll. A stílusos rendezésnek krémjét produkálták itten és a művészek mintha versenyre kelnének jétekkel. Az Apolló mai premierenkénti színi lényeg izgatottsággal fogadta a világhíres darabot és kiváltságos műélvezetben volt része. Ezt csak kiegészített a színház ez alkalomra kibővített zenekara is, mely stílusos zenei szekkel simult a pompás műhöz, amely még holnap is vetítésre kerül.

A szerkesztést látja:

Rudnyánszky Endre távollétében:

Stauber József.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Aradon, 1917. április 24-én, kedden:

A) Bócsa.

B) Bócsa.

A oszárda királyné.

Operett.

Kezdete 7 órakor.

NYILTTÉR.

(Az ezen rovat alatti közlésekért nem vállalunk felelősséget)

Limbeck János és fia „Első m. k. szab. érekeporosító és tiszteletre-é-vállalata” Arad.

Alulírottak mélyeséges fájdalomtól megtört szívvel tudatják a hön szeretett és felejthetetlen jó édesanya, illetve nagyanya, nagós és rokon

ÜZV. Erdőfi Ferené

szül. Willmszky Jozsefnak,

fyó évi április hó 22-én, délután 4 órakor, életének 88-ik évében, rövid szenvedés után a Mindenható bölcs akaratához képest bekövetkezett jobblétre szenderült.

A felejthetetlen kedves halott földi maradványai folyó évi április hó 24-én délután 4 órakor fognak a Pöstenber Ernő-utca I. számú gyászszobából, a római katolikus anyaszentegyház szertartásai szerint törént beszentelés után, a helybeli felső-temetőben lévő családi sírhelyben, az örök nyugalomnak átadni.

Az engesztelő szent-mise áldozat a boldogult lelki üdvéért folyó évi május hó 2-án, délelőtt 8 órakor fog a főtiszteendő Minorita-atyák szentegyházában, a Mindenhatónak bemutatattatni.

Phenése oszódos, drága emléke áldott legyen!

Arad, 1917. április hó 23.

Erdőfi Ferenc, Erdőfi Vilma, Erdőfi Marianna, gyermekei, Erdőfi Ferené szül. Jatzko Liza, meny. Kovács Gyula, Kovács Annuska, unokái. Ugyanint a számos más rokon, a jóbarátok és jóismerősök nevében is.

Grasz Lajos és Társa

cég

fűszer-, női és férfi divat, toll-, bőr- és gypju-nagykereskedését

Deák Ferenc-utca 29. szám alól Zoltán-utca 2. szám alá (saját ház)

helyezi át.

2032

AZ

cséményekről napról-napra a legalaposabb és a legfrissebb hírekben számol be az

ARADI KÖZLÖNY

Közleményeinek eredetisége és érdekessége, valamint háborús híreinek megbízhatósága révén

MAGYARORSZÁG

vidéki lapjai között az első helyen áll. Az Aradi Közlöny a

LEGELTERJEDTEBB

napilap, amely a háború alatt is a közönség fokozottabb igényeit tartotta szem előtt és nem szállította le szövegrészének terjedelmét, miért is a

LEGTARTALMASABB

ujság. Az Aradi Közlönyt a közönség minden rétege olvassa és így a

LEGJOBB

hirdetési organum. Az Aradi Közlöny nemcsak a helybeli és a

VIDÉKI

hanam az ország ujságolvasó köreinek, valamint a határon küzdő katonáknak is előszere-ttel olvasott

NAPILAPJA.

Tiszta, jó minőségű

házi szappan

nagyobb mennyiségben megvételre kerestetik.

Legfajdalmasabb tyukszemétől

is három nap alatt mindenki megszabadul a Hajós-féle ANAGALLIN használatával. Kezelése igen egyszerű, nem piszkos, nem ragadós. A beszerzésnél vigyázni kell az ANAGALLIN szóra. A használati utasítással 1 korona.

Böngygyfehér fogakat

nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájrészt deszinficálja, utólagos keletkezés. Ara egy porcellán-szelencének 80 fillér.

Kenti szerek kizárólagos készítője és egyedül nagy mennyiségben

HAJÓS ÁRPÁD

Gyógyszertár Arad, Andrássy-tér 22. sz. (Mégyszéki szomszéd.)

Magyar gyógyborok

Kitűnő minőségű hegyaljai fehér édes borral készítve.

Vasas chinabor. Elsőrangú minőségű, vérképző gyógybor, vérszegények, lábadozók, aszkóros gyermekek részére kiváló erősítő szer. Benne a chinin- és vas nagy gyógyereje kiválóan érvényesül. Kis palack ára: 2 korona 80 fillér. Nagy palack ára: 4 korona.

Condurongó bor. Kiváló gyomorerősítő szer, finom fűszeres ízű, szon-gló, a gyomorra és vesékre jótékony hatást gyakorló gyógybor. Gyomorbeteg részére és ott, ahol a condurongó kéreg javulva van. Egy palack ára: 3 korona.

Pepsin bor. Egyesíti a pepszin és a sósav jó tulajdonságait és kiválóan alkalmas a mozgáshoz szükséges Acidoi pepszin helyettesítésére. Gyenge emésztésnél igen ajánható. Egy palack ára: 3 kor. 60 fillér.

Kapható a készítőnél:

204

Rozsnyay Mátyás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.

Téglagyár és telkek eladása.

Az „Aradi közti vaspálya és téglagyár r. t. felszámolás alatt” a felszámolás során a magyar téglagyárát és megmaradt telkeit, mind együttesen eladni kívánván, ezen elvált az érdekelt, hogy veszi ajánlatát 1917. évi május hó 31-ig a társasághoz, vagy Aradon a téglagyárban Törökfalvi Mór gondnoknál, vagy Budapesten V., Sas uca 1. sz. alatt benyújtani és az ajánlat mellett 10,000 korona bánatpénzt készpénzben vagy az 1500/P. M. 1917. sz. pénzügyminiszteri rendeletben meghatározott árnyakon számított értékpapírokban vagy Aradon az Aradi első tükörkereskedésnél, vagy Budapesten a Wigner Bankvevőin magyarországi fióktelepénél letenni az veskedjenek.

A társaság az ajánlatok el vagy el nem fogadására nézve szabad elhatározását fenntartja, 1917. június hó 30-ig feg az ajánlatokra nyilatkozni és az el nem fogadott ajánlatokhoz tartozó bánatpénzt ugyanahor fogja visszaadni, esetleg készpénzt kaphat nélkül.

Az eladás tárgya a társaság saját tulajdonát képező, az aradi 4614. sz. tjkvben felvett együttes mintegy 8-9 hold telkei, a rajtok levő épületek és a társaságnak a Bakás-dűlőn levő téglagyára, körmenca, gépház és egyéb épületek, palás, stb., amelyek városi területen épültek az 1938. évig tartó használati szerződés alapján, amellyel a társaság a gyártási célra, anygyerekre kapott használati jogot a városi területtel. A használati szerződést a társaság a város hozzájárulásával a ruházás a veőre.

A téglagyárt és a telkeket bármikor meg lehetik venni Törökfalvi téglagyár gondnoknál való jelentkezés után. A közlekedési adatokat felhívásra szívesen közli a társaság.

1917. április hó 22-én.

Az aradi közti vaspálya és téglagyár r. t. felszámolás alatt.

2636

FOG. MOHR JEANNETTA

vizsg. fogtechnikusnő

aki 20 éven át a legnagyobb világvárosokban, mint New York, Berlin és Bécsben a fogászati téren legjobb sikertel működtem, tiszteltető értesíttem a n. é. közönséget, hogy helyben: **Lutner tér-utca 1. sz. n. H-ka em.** egy a mostani kor igényeinek megfelelő **fogászati műhely** nyitottam, ahol legújabb berlini és amerikai módszer szerint kezelni betegemet, foghúzás teljes érzéstelenítéssel (gázszítás útján), Aranyhídak, aranykoronák, mindenféle kaucuk fogazatok, szájpadlás nélkül és léghemrával, Arany, ezüst, amalgam, porcellán és cement tömzsek (plombák), merskeket díszítés mellett készítenek. Belső partiókat kérve tiszteltető **Móhr Jeannetta**, vizsg. fogtechnikusnő. Rendelő órák: d. e. 8-12-ig, d. u. 2-7-ig. Vidékiek 24 óra belül kielejtetnek. 401

Alvácza Kénas Hégyógyfürdő

Arad- és Hunyadmegye határán

megnyilt.

A fürdő 18-38°C hőmérsékletű természetes kénas és szénássavas hegyzei

csodás eredménnyel gyógyítanak: csúzt, köszvény, reumát, ischiast, csontszut, lobo-sodast, benuást és különböző női bajokat.

A nagy árnyas parkban épült pavilonokban tisztá, száraz szobák kaphatók, melyek ára 40-60 korona között váltakozik.

Állandó fürdőorvos. Meleg uszoda. Tennisz és tekepályák. Gyönyörű kiránduló helyek. Kitűnő, ózondus levegő.

Közvetlen vasuti állomás. Posta. Sebesút, vagy beteg katonáknak a szoba- és fürdőárából 30% kedvezmény. Prospektussal és egyéb felvilágosítással készséggel szolgál: 2479

BERKOVITS, fürdőtulajdonos.

Cognac:

Keglevich,
Dékány, Marty,
Adriatica gyártmány,

valamint likőr és rum, palackokban beszerezhető nagyban és kicsinyben 2054

Weiszberger Sámuel

utóánál

Körösvölgyi Palinkaraktár
Arad, Andrassy-tér 5. Telefon 651.

HÁZ

adás-vételeket és ezekre amortizációs kölcsönöket közvetít. Több kisebb és nagyobb lérházat jutányos áron vételeire ajánl

Szűcs F. Vilmos

Arad, Karolina-utca 10. 2473

Visszonteladók figyelmébe!

Chocoládé, cacao, Chocoládé-bonbonok és cukorka áruk lerakata: 451

Gábor Miklós

Arad,

Andrassy-tér 18. Salaoz-u. sarok.

Helyi és vidéki telefon: 10-59.

Szőlő-olványokat

amerikai szim és gyökezes vesszőket különféle fajokban fajtisztaságiért ótalva, szőlő legdusabb választékban a már évek óta elismert és legmegbízhatóbbnak ismert:

Kiskölköcsönél első szőlőolvány telep. Tulajdonos: 2819

CASPARI FRIGYES,
Médgyes (Nagyküküllő megye.)

És Többek képes árjegyzéket kérésre

Andrenyi pezsgő

Crémant Rose

Extra

Seco

megrendelhető visszonteladók részére: 2021

Brényi Tivadar

Andrenyi pezsgőgyár vezérképviselője
Arad, Deák Ferenc-utca 39.
Telefon 11-48.

Lapkihordó pár

jó fizetéssel

felvételik.

Cím a teladóhivatalban.

Hirdetmény.

Világosan az idegen helyen lakó szőlőbirtokosok részére a kért kiosztás a következő napokon fog kiosztatni:

- Aradia-nak május 2-án.
- Erdő-kerekieknek május 5-én.
- Kovásiaknak május 5-én.
- Ujszentannaiaknak május 5-én.
- Othaim-aknak május 3-án.
- Ujpanádiaknak május 4-én.

Ugyanezen napokban fog kiosztatni más idegen helyen lakó szőlőbirtokosoknak is, akik a kérésre a határozatban nem jelennek meg, olyként fog vételi, hogy kéklőre nem tartanak igényt.

2591

Stéger Vendel,

közzéad.

Szakértelem nélkül nincs kellő termés!

A szőlősgazdák nagyrésze évek óta azért szüretel oly keveset, mert szőlőt megtehető gondozásban nem részesíti és borát helytelenül kezeli. — Minden, a szőlő-és borgazdaság körébe tartozó munkára megtanít a

„Borászati Lapok”

szerkesztőség és kiadóhivatal 2236

Budapest, IX., Utó-ut 25., Köztelek, mely vasárnaponként jelenik meg.

Matatványszámot kívánatra három héten át küld.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetéseket díjat csak azokról számíttjuk.
Minden szó hirdetését 3 fillér. Vas-tagabb betűkkel 16 fillér.
A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.
A legkisebb hirdetés ára 1 korona.
Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. Hirdetéseket németül 1/2 óráig veszik fel.
A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem hordozható, megváltoztassa.

Levelezés.

„Deák Ferenc.”
Levele várja. 559

„Özvegy jellegének”
levele van a kiadóhivatalban, kérem átvenni. 2628

„Keresem az Istent”
jellegére levele van a kiadóban. 2628

„Aki megért”
levele van a kiadóban. 2629

„Ház csak párosan”
jellegére levele van. 2640

„Sohaszer szeretnék”
levele van. 2637

Alkalmazást keres.

Hirdetés
34 éves kiskereskedő keres, legutóbb fővárosi nagyobb cég irodájában házasosabb ideig működött, raktárnoki vagy hasonló állást keres. Szíves megkereséseket „hadmentes” jelleg alatt a kiadó kézbevevő.
2629

Badogr.
és vízvezeték-szerelő elvállal a szakmába vagy javításokat helyben és vidéken. Székely Gyula, Bercsenyi Miklós-utca 1. szám. 2638

34 esztendővel való leány,
ki a háztartás minden ágában járatos, varráshez is ért, magános urnó mellet szájalkozik. Vidékre is elmegy. Cím a kiadóban. 2638

Tiszteletes,
szólid mindenestől leány, ki a főzést vállalja, gyermektelen házaspárhoz ajánlkozik, hol padlót kefélni nem kell. Címeket a kiadóba kér. 2640

Intelligens német leány,
ki varrásához is ért, jobb háza szoba leányának ajánlkozik. Cím: Erzsébet-körút 83., I. em., 4. ajtó. 2647

Kiadó irodájában
ügyvédi irodába ajánlkozik. Cím a kiadóban. 2652

Alkalmazást nyer.

Magyar és német
nyelvben jártas gyors- és gépirónő keresetért. Cím a kiadóban. 2630

Úgyes kint-és ittu
felvételük Hansu drogeriában. 2648

Házmeester-pár felvételük
előkelt bérpalotában, házkiszolgálással. Jelenleg hetente három és pénteken délután 11 óráig. Cím a kiadóhivatalban. 2644

Hányvételük
úgyes tanulóleány felvételük.

Jobb házból való leány,
lehetőleg israelita, aki vendéglóban felügyel és kiszolgál, felvételük Fülöp-teremben, Deák Ferenc-u. 40/a. 2646

Könyves és lakásos kerestetik
punkotai vasútiállomás részére. Jelenlegként Laender Aladar gépfűrésznél, Boros Bem-tér 20. 25.9

Gazdaszervény
kerestetik kis háztartásba, idősebb urnához, intelligens 45 év körüli gyermektelen özvegy. Sajátkezűleg írott ajánlat „Csendes élet” jellegre kiadóba. 2614

Mindenestől vagy bejárónő,
ki padló tisztításához ért, is házkiszolgál felvételük Bajtársak u. 23., I. em. 3739

Vegyeskereskedés után
keresek fiatal asszonyt, ki romántul is beszél. Ajánlatok Weiss Márton, Szénaudvarra intézendők. 2585

Laphördés-pár
jó fizetéssel felvételük. Bővebbet a kiadóhivatalban. 7891

Kiadó lakás.

Kiadó
két elegáns hálószoba, különbejárati utcai szoba, villanyvilágítás és fürdőszoba használat. Cím a kiadóban. 2646

1-2 hálószobás
butorozott utcai szoba azonnal kiadó. Mikos Kelemen-utca 18. 2650

3 szobás lakás
fürdőszoba, konyha, éléskamrával kiadó. Özvegy Ferenc. Szent Péter-ter 6/a. 2651

Gyógyászat.

Értesítés
elleni fehér kendős kapható egyedül. Ferenc-területi Vajdits-gyógyászat. Kis téglát 2 korona, nagy téglát 3 korona 50 fillér. 6171

Hebly. Vörösis. chinin.
Süverén szer vérszegénység, sápkór, szárdüles, a vérszegénységből eredő ideg-bajok, étvágytelenség, gyomorbetegségek, láz, általános gyengeség ellen. Paratlan vérképző és verjavító biztos övezet. Magyarországi fertőzések és minden fertőzőből eredő meg-betegedés ellen úgy lenyit-teknek, mint gyarmeknek. Ára 3-30 kor. Hebsz. gyógyszerár, Pódsz. gyógyszerár. 12

Ingatlan.

Kiadó
a Kossuth-utca 39. szám alatt egy emeletes bérház. Ugyanott két kevesebb hásszállal teljes abar is van. Bertekezni Vidéki Gazdasági rend. irást. 2.02

Bajna-utca 4. számú
magánház, nagy kerttel, vas-ut közelében, eladó. 2609

Munkács-utca 1. számú ház
és Fábrián László-u. 3. számú ház eladó. Bővebbet Porcán Lajosnál, Bocskai-u. 25.47

Pécelhat-ut 16. sz.
6 szobás ház, a hozzávaló nagy szőlővel együtt eladó. Bővebbet Jakabffy R. 256. Aradi első takszerkezett. 2617

Vétel és eladás.

Cs. Árt. Árt. Árt.
és az összes zeneműgyűjtemények állandóan kaphatók Deák Béla könyv- és papírkereskedésében, Forray-utca. Telefon 902 szám. 871

Kiadó
aradi hegyalján 110 ha. 916-os fehér bor és 100 hektó kőművelés ő-borok. Bertekezni lehet Erzsi-utca 4/a, I. emelet. háza. 2627

Kiadó
bevonulás miatt egy rend új vasúti állomás egyenruha. Haros-utca 3. 3000

Kitűnő Dörr-szongora
eladó. Megtekinthető Főváros 3., I. emelet. 2604

Gyermekkönyv
eladó. Házmesterné, Erzsébet királyné-körút Dalmel Lajosné háza. 2643

Nyereg,
nyeregátska, 8 éves Furió méh. gyors járási járgány eladó. Zakariás Béla, Magyarbányayos. 2642

Házasított szongora
megvételre keresek. Cím a kiadóban 2641

Katona háza
gyönyörű, fehér, hosszúságú kapható nagyban és kicsinyben Jakabovits József főzész és csomage üzletében, Boros Bem-ter 16. Motorállomással szemben. 2529

Kiadó
Sz. Jakabffy Zoltán Kupa-pusztai gazdaságában posta Dombiratos, három drb 6 hónapig tisztavér Line-la-ebirel te-nyészek, egy drb 4 éves 182 cm. magas. Jézusok peji, kiváló esőműzati, Furió méh. 2447

Virágmagvak
viola, hajnalka, petonia, szter. stb. kaphatók Janosi Károly virágkereskedésében Arad. Erzsi-utca. Bohus-palota. 2459

Csokrapadés tényező
Lételem vagy bore-vyán leok, kiváló 10 minőségben és minden szilacsi kapható: Jászovits József főzész és csomage-üzletében, Boros Bem-ter 16. Motor-állomással szemben. 2480

Rézgálic eladó.
Deák Ferenc-u. 29. Telefon 1124. 2487

Erzsébet-területi csapógarab
8-as, 10-ös és 12-es csapógarab, el-adó Szőke Jenőnél, Simonyfalván. 2545

Felújított posztó tűzálló kópenyeg és gallér, kifogástalan jó állapotban, el-ada. Ferenc-terület 3. sz. 2594

Szép, új pórnak
eladó, Cím a kiadóban. 2603

Házasított szongora
megvételre keresek. Bővebbet a kiadóhivatalban. 7892

Egy új használt egyenáramú
3/4, 1000-as motor eladó. Bővebbet az Aradi Közlöny-kiadóhivatalban.

Különféle.

A drága vanília
teljesen pótolja a pompás zamatu Vaníli-ón, egy zacskó ára 14 fillér. Cukraszok-ak, vendéglősöknek nélkülözhetetlen. Földes György-terület, Hebsz. gyógyszerár. 12

Kiadó.
Jászó István-terület 22. szám alatt 2 utcai és 3 udvari szobából álló helyiség irodá-nak 1. év május hó 1-6-ki kiadó. B. v. b. az Aradi és csanádi egyesült vasúti Maratónizemének központi felügyelő-seg-éné. 1598

Házfeladások,

vajamint kisebb és nagyobb bér-tek eladását, parcellázását köz-vetíteni vállalom. Az ország min-den részében előjegyezve kis- és nagybirtokok. Aradon magán- és bérházak. Ajánlatokat, megbízás-okat kér

Halmi József
adásvételi közvetítő iroda.
Lakás: Deák Ferenc-u. 5.
Telefon 726. 2609

Földbirtokosoknak

35 évre 4% kamat 90 arfo-lyam,
50 évre 5% kamat 1% törles-tes teljes arfoiyam,
65 évre 4% kamat 0.85% tör-lesztés 24% arfoiyam mellett, továbbá

aradi és akéscsabai házakra
50 évre 3 1/2% kamat, 1/4% tör-lesztés 98 arfoiyam mellett tör-lesztés kölcsönökét folyóított és birtokparcellázásokat elvál-ja és gyorsan kereskedni vezet a

Budapesti Kölsönközvetítő és Parcellázó Részvénytársaság
Budapest, VIII., Kenyérmező-u. 6.
Aradi megbízottunk: Benyhádi József ut. Kapa-u. 47., d. u. 2-4-ig.
791

Apróhirdetéseket az „Aradi Közlöny” részére felvételnek a Messenger-boy irodájában, Deák Ferenc-u. 8. Ugyanitt kapható az „Aradi Közlöny.”

Tekepálya

igen jókarban, lebon-
tás és elhordásra :-
eladó
Arad, Széchenyi-u. 3. szám.

Teljes
ovoda felszerelés eladó.
Ugyanott alapes
zongora oktatás
kezdők és haladók részére.
Cím a kiadóban. 2491

Több helységeből álló
vendéglő
berendezve,
lakással, fürdőszobával,
azonnal kiadó az O-tu-
ta-palotában. 2519

Bővebbet a házi felügyelőnél Deák Ferenc-utca 29. Telefon 1124. sz.

Írógép szalagok

az összes rendszerű írógépek-
hez, kitűnő minőségben, egyen-
ként és tucatonként legolcsóbban
kaphatók

Bodnár József
írógép szaküzletében
Arad, Salacz-utca 3. szám.
Szakszerű javítóműhely.
Telefon 11-41. 2585

Gépolajok,
Hengerolaj,
Kocsikenőcs,
Rézgálic,
Raffia hancs,
Keményítő,
Takarmanyrépa mag
állandó nagy raktár
Hubert József
Arad.